

Голас Радзімы

№ 13 (1895)
28 сакавіка 1985 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Любоў ДЗЯЧЭНКА і Надзея ДЗЯЧУК, якіх вы бачыце на здымку, працуюць даяркамі ў калгасе «Памяць Ільіча» Брэсцкага раёна. Яны карэнныя паляшчкі. Дзяўчаты нарадзіліся і выраслі ў гэтым маляўнічым краі, знайшлі тут сваё шчасце. Родная вёска для іх самыя дарагі і мілы куточак зямлі.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

ТРЫ МЕРКАВАННІ ПА АДНОЙ
ПРАБЛЕМЕ

«Калі ў цэх прыходзіць робот...»

стар. 3

МАРШАЛ І. КОНЕЎ І ЯГО
МАЙСТЭРСТВА ПЕРАМАГАЦЬ

«Мастэр быстрого маневра»

стар. 4

ЧАРГОВАЕ ВЫДАННЕ ЮНЕСКО

«Пра Коласа і Купалу—ўсяму свету»

стар. 6

падзеі • людзі • факты

падзеі • людзі • факты

падзеі • людзі • факты

СЯБРОЎСКІ ВІЗИТ

У нашай рэспубліцы з 20 па 22 сакавіка па запрашэнню Савета Міністраў БССР знаходзілася дэлегацыя Выканаўчага веча Скупшчыны Сацыялістычнай Рэспублікі Славеніі на чале са старшынёй Выканаўчага веча Скупшчыны Душанам Шынігоем.

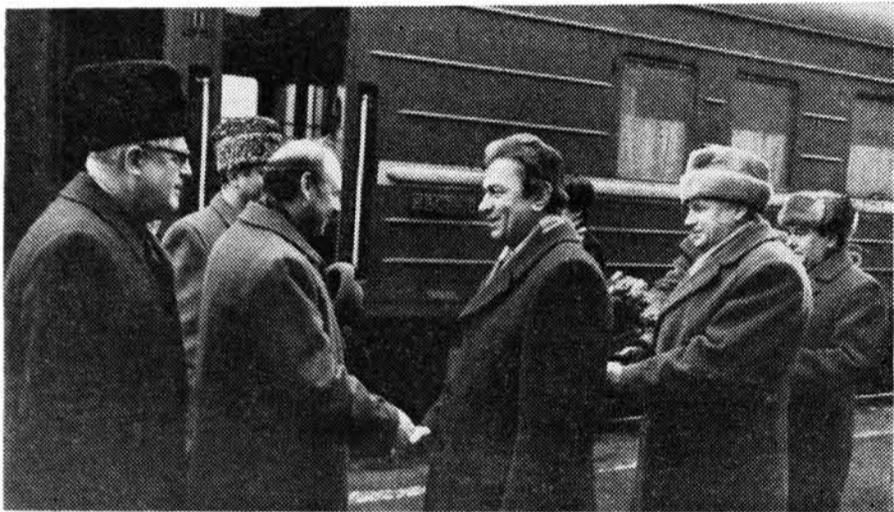
Дэлегацыя нанесла візіты першаму сакратару ЦК Кампартыі Беларусі М. Слюнькову і Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР І. Палякову.

Паміж дэлегацыямі Беларускай ССР на чале са Старшынёй Савета Міністраў БССР У. Бровікавым і Выканаўчага веча Скупшчыны Сацыялістычнай Рэспублікі Славеніі на чале са старшынёй Выканаўчага веча Скупшчыны СР Славеніі Д. Шынігоем адбыліся перагаворы. Вынікам іх стала падпісанне дагавора аб развіцці

сувязей паміж Беларускай ССР і Сацыялістычнай Рэспублікай Славенія ў рамках савецка-югаслаўскага супрацоўніцтва.

Госці са Славеніі пазнаёміліся са сталіцай Беларусі, наведалі памятныя мясціны Мінска. Членаў дэлегацыі сардэчна сустрэлі рабочыя Мінскага завода халадзільнікаў, аўтамабільнага і гадзіннікавага заводаў. Яны наведалі таксама адно з буйнейшых гандлёвых прадпрыемстваў рэспублікі — універмаг «Беларусь» у Мінску, калектыў якога падтрымлівае цесныя дзелавыя сувязі з калегамі з Любляны. Госці цікавіліся ўкараненнем новых форм гандлю, арганізацыяй працы і адпачынку работнікаў магазіна. Дэлегацыя пабывала і ў калгасе імя Гастэлы Мінскага раёна.

НА ЗДЫМКУ: сустрэча на Мінскім вакзале.

УДЗЕЛЬНІКАМ ВАЙНЫ

**ЗА ХРАБРАСЦЬ,
СТОЙКАСЦЬ
І МУЖНАСЦЬ**

Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР выдаў Указ «Аб узнагароджанні ордэнам Айчыннай вайны актыўных удзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гадоў».

Згодна з Указам, ордэнам Айчыннай вайны I ступені ўзнагароджваюцца: Героі Савецкага Саюза — удзельнікі Вялікай Айчыннай вайны; асобы, узнагароджаныя ордэнам Славы ўсіх трох ступеняў; маршалы, генералы і адміралы, якія прымалі непасрэдны ўдзел у Вялікай Айчыннай вайне ў складзе дзеючай арміі, партызанскіх фарміраванняў ці ў падполлі, незалежна ад іх воінскага звання ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны; асобы, якія прымалі непасрэдны ўдзел у Вялікай Айчыннай вайне і былі паранены ў баях, а таксама тыя, хто ўзнагароджаны ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны ордэнамі СССР альбо медалямі «За адвагу», Ушакова, «За баявыя заслугі», Нахімава, «Партызану Айчыннай вайны». Ордэнам Айчыннай вайны I ступені ўзнагароджваюцца таксама ўсе інваліды Вялікай Айчыннай вайны, якія атрымалі раненні ў баях.

Ордэнам Айчыннай вайны II ступені ўзнагароджваюцца асобы, якія прымалі непасрэдны ўдзел у Вялікай Айчыннай вайне, калі яны не падлягаюць узнагароджанню ордэнам Айчыннай вайны I ступені ў адпаведнасці з гэтым Указам.

Дзеянне Указа распаўсюджваецца на удзельнікаў вайны з мілітарысцкай Японіяй.

3 ВЫСОКАЙ ТРЫБУНЫ

**ВЫСТУПЛЕННІ
ПРАДСТАЎНІКОЎ БССР**

На праходзячым у Нью-Йорку ў штаб-кватэры ААН пасяджэнні Камітэта па ліквідацыі расавай дыскрымінацыі разгледжаны даклад Беларускай ССР.

Прадстаўляючы даклад, намеснік пастаяннага прадстаўніка БССР пры ААН А. Пашкевіч падкрэсліў, што ў Беларусі дзейнічае развітая сістэма заканадаўства, накіраваная на рэальнае забеспячэнне раўнапраўя ўсіх грамадзян. На міжнароднай арэне, сказаў ён, БССР адыгрывае актыўную ролю ў барацьбе з рознымі пра-

яўленнямі расізму і апартэідам. А. Пашкевіч напаміну членам камітэта аб вялікім укладзе беларускага народа ў перамогу над фашызмам. Эксперты розных краін, якія ўваходзяць у камітэт, далі высокую ацэнку дакладу Беларускай ССР.

У Вене працягвае работу трэцяя спецыяльная сесія Камісіі ААН па становішчу жанчын. У ходзе дыскусій выступіла прадстаўнік Беларускай ССР А. Рамановіч. Беларускі дэлегат указала на неабходнасць сумесных намаганняў жанчын па ўмацаванню міру і міжнароднай бяспекі. Праяўленне клопатаў аб захаванні міру ў ядзерны век — гэта праяўленне клопатаў аб лёсе чалавецтва, падкрэсліла А. Рамановіч.

На 41-й сесіі Камісіі ААН па правах чалавека, якая праходзіць у Жэневе, па пытанню аб правах чалавека ў Чылі выступіў прадстаўнік Беларускай ССР С. Агурцоў. Ён адзначыў, што чылійскай хунтай не зроблена нічога для выканання рэзалюцыі ААН. Пастаянна нарастае тэрор у Чылі. Ні адно з фундаментальных правоў чалавека, у тым ліку і права на жыццё, не захоўваецца цяперашнімі чылійскімі ўладамі, катаванні і жорсткае абыходжанне маюць у краіне ўзаконены характар. Да гэтага часу не вядомы лёс тысяч чылійцаў, якія лічацца ў спісах «прапаўшых без весткі».

Дэлегацыя Беларускай ССР, скажаў у заключэнне прамоўца, рашуча асуджае рэжым Піначэта, а таксама ўсіх тых, хто аказвае яму дапамогу і падтрымку. БССР выступае за прыняцце ўсіх неабходных мер з тым, каб прымусяць чылійскую хунту спыніць злачынствы.

УКЛАД ВУЧОНЫХ

ГАДАВЫ СХОД

У Мінску адбылася сесія гадавога агульнага сходу Акадэміі навук рэспублікі. Уступным словам яе адкрыў прэзідэнт АН БССР акадэмік М. Барысевіч.

З дакладам аб навукова-арганізацыйнай дзейнасці Акадэміі навук БССР у 1984 годзе выступіў галоўны вучоны сакратар прэзідыума АН БССР акадэмік АН БССР У. Піліповіч.

Удзельнікі сходу прааналізавалі нявыкарыстаныя рэзервы, намецілі шляхі павышэння эфектыўнасці даследаванняў. Адзначалася неабходнасць далейшага расшырэння навуко-

ва-тэхнічнага супрацоўніцтва акадэміі з прадпрыемствамі і арганізацыямі рэспублікі.

ГОСЦІ З-ЗА МЯЖЫ

**ДЭЛЕГАЦЫЯ
ІТАЛЬЯНСКІХ
ПАРТЫЗАН**

У сталіцы нашай рэспублікі знаходзіліся ўдзельнікі руху Супраціўлення ў гады другой сусветнай вайны — члены кіраўніцтва Нацыянальнай асацыяцыі партызан Італіі, якія прыбылі ў Савецкі Саюз па запрашэнню Савецкага камітэта ветэранаў вайны. Госці былі прыняты старшынёй выканкома Мінскага гарадскога Савета народных дэпутатаў В. Пячэнікавым. Яны ўсклалі кветкі да помніка-абеліска на плошчы Перамогі, зрабілі паездку на мемарыяльны комплекс «Хатынь», Курган Славы, аглязелі выдатныя мясціны і новабудуўлі Мінска.

Былыя італьянскія партызаны азнаёміліся з экспанатамі Дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Тут адбылася сустрэча з беларускімі ветэранамі вайны.

СУПРАЦОЎНІЦТВА

**ЗНАЁМІЦЬ
«РАУМА-РЭПОЛА»**

У лекцыйнай зале Гандлёва-прамысловай палаты БССР адбыўся сімпозіум фінскага акцыянернага таварыства «Раума-Рэпола».

«Раума-Рэпола» — адзін з буйнейшых прамысловых канцэрнаў нашага суседа — Фінляндыі. Яго прадукцыя — вырабы дрэвапрацоўчай і лесахімічнай прамысловасці, станкабудавання і суднабудавання — добра вядома ў нашай рэспубліцы.

На сімпозіуме прадстаўнікі «Раума-Рэпола» прагаворылі для спецыялістаў шэрагу рэспубліканскіх міністэрстваў і ведамстваў цыкл дакладаў аб лесанарыхтоўчай тэхніцы, драбильных устаноўках і цеплатэхніцы, выпускаемай на прадпрыемствах таварыства.

ТРАСА ДРУЖБЫ

**ГАЗАПРАВOD
БУДУЕЦА**

Высокіх тэмпаў работ на трасе газоправода Кобрин — Брэст — Варшава дасягнулі будаўнікі польскага прадпрыемства «Энергаполь». Імі ўжо зварана амаль дваццаць кіламетраў труб вялікага дыяметра. На палгоме непадалёку ад Жабінкі па вопыту савецкіх спецыялістаў мантажнікі збіраюць узбудывеныя секцыі не з дзвюх, а з трох труб. Гэта істотна паскарае работы.

УЗНАГАРОДЫ

**ЗА ДЗЕЙНАСЦЬ
У АБОРОНУ МІРУ**

Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР выдаў Указ аб узнагароджанні мітрапаліта Мінскага і Беларускага Філарэта ордэнам Дружбы народаў. Гэтай высокай узнагароды, як гаворыцца ва Указе, ён удастоены за патрыятычную дзейнасць у абарону міру і ў сувязі з пяцідзесяцігоддзем з дня нараджэння.

СЕЛЬСКІЯ НАВІНЫ

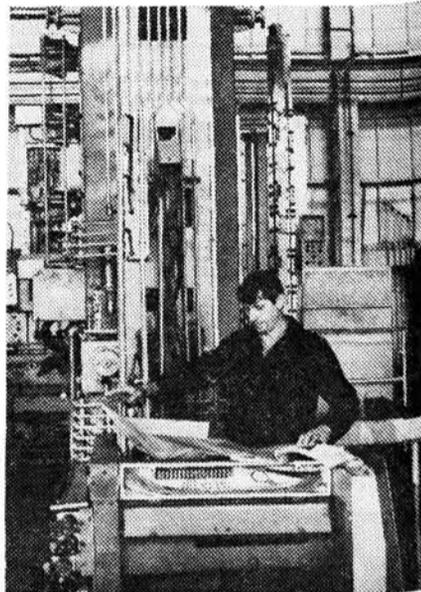
**КАМУНАЛЬНЫЯ
ПАСЛУГІ ў ВЕСЦЫ**

Многія пытанні бытавога абслугоўвання ў саўгасе «Стралічэва» Хойніцкага раёна і навакольных вёсках узяў на сябе камунальны цэх, створаны па ініцыятыве дэпутатаў сельскага Савета. Ремонт жылля, водаправоднай і цеплавой сетак, замена газавых балонаў, добраўпарадкаванне вуліц — вось далёка не поўны пералік спраў, за якія адказваюць работнікі новай для гаспадаркі службы.

Дэпутаты нездарма вырашылі стварыць такі цэх. За апошнія чатыры гады ў вёсцы Стралічэва сфарміраваўся яе архітэктурны цэнтр, выраслі новыя вуліцы. Толькі летас была заселена 31 кватэра з усімі выгодамі. Увесь жылы фонд гаспадаркі сёння складае больш двухсот кватэр. Тут ёсць сярэдняя школа, Дом культуры, магазіны, дзіцячы сад, комплексны пры-

ёмны пункт, сталовая, аддзяленне сувязі, лазня.

ЭКНАМІЧНЫЯ СУВЯЗІ

Трывалымі ніжамі дружбы, культурнага і эканамічнага супрацоўніцтва звязана Беларусь з Індыяй. Прадпрыемствы нашай рэспублікі пастаўляюць у гэтую краіну прапашныя трактары, аўтасамазвалы, станкі, электраабсталяванне, прыборы і многія іншыя вырабы.

НА ЗДЫМКУ: бригадзір слесарэў-зборшчыкаў Мінскага станкабудуўнічага завода імя Кірава А. ЛАПКО вядзе адладку гідрапрывада да спецыяльнага працяжнага станка, прызначанага для Рэспублікі Індыя.

АХОВА ПРЫРОДЫ

**МАЛЫМ РЭКАМ —
ВЯЛІКІ КЛОПАТ**

Прырода не пакрыўдзіла наш край рэкамі. Толькі малых рэчак у Беларусі больш як дваццаць тысяч. Яны поўця гарады і пасёлкі, даюць жыватворную вільгаць палям, агародам і пашам.

Стан малых рэк і задачы па іх ахове абмеркаваны на пленуме Беларускага таварыства аховы прыроды. З дакладам выступіў намеснік старшыні Дзяржаўнага камітэта БССР па ахове прыроды В. Алешка.

На пленуме прыводзіліся такія факты. У поймах рэк, дзе вядуцца асушальныя работы, пабудавана больш як шэсцьсот вадасховішчаў і сажалак. На 325 прамысловых прадпрыемствах пабудаваны водаахоўныя збудаванні. Толькі ў апошнія гады ў 32 гарадах, размешчаных на малых рэках, уведзены ў дзеянне ачышчальныя збудаванні.

ЦЯПЛІЧНАЯ ГАСПАДАРКА

Нават зімнія маразы не перашкаджалі паспяванню гародніны ў цяпліцах спецыялізаванага саўгаса «Гомельская гародніна фабрыка». У гандлёвую сетку абласнога цэнтра адсюль паступіла дзесяткі тон свежых гуркоў, зялёнай цыбулі, салаты, сельдэрэю, буракоў, пятрушкі. НА ЗДЫМКУ: высокія ўраджай зялёнай прадукцыі збіраюць агароднікі Зінаіда БАРАБАНАВА і Алена ГУЛЕВІЧ.

МАДЭРНИЗАЦЫЯ ВІТВОРЧАСЦІ:
ВЫЙГРАЮЦЬ І РАБОЧЫЯ, І ПРАДПРЫЕМСТВА

КАЛІ Ё ЦЭХ ПРЫХОДЗІЦЬ РОБАТ...

Традыцыі і сучаснасць. Старое і новае... Яны суседнічаюць не толькі на афішах, якія прапаноўваюць вам паглядзець выступленне фальклорнага ансамбля альбо наведаць канцэрт зоркі эстрады, ці ў вясковай хаце, дзе можна ўбачыць, як бабулін распісны глечык — антыкварыят — горда вянчае стэрэапрайгравальнік.

У прамысловасці таксама ёсць свае традыцыйныя і навішныя віды прадукцыі. У нас у рэспубліцы па-ранейшаму ткуць палатно, шыюць адзенне. І ўсё-такі прамысловасць Беларусі сёння — гэта перш за ўсё выпуск тавараў тыповых толькі для XX стагоддзя, больш дакладна, для другой яго палавіны.

Мяркуюце самі: суперсучасныя электронна-вылічальныя машыны і каларовыя тэлевізары, халадзільнікі і транзістарныя прыёмнікі, унікальныя станкі з лікавым праграмным кіраваннем і аўтаматычнай лініі, волаты — БелАЗы, якія падымаюць амаль 200 тон грузаў і робаты...

Спіс гэты можна працягнуць — ён далёка не поўны. Словам, твар прамысловасці рэспублікі цяпер вызначаюць тавары, аб якіх можна было толькі марыць 40 гадоў назад у разбураных вайной гарадах Беларусі. І гэта радуе.

Але, вядома ж, сам па сабе выпуск новых відаў прадукцыі яшчэ не гарантыя поспеху. У наш імклівы век і каларовы тэлевізар за год—другі можа састарэць. Гэта добра разумець і канструктар, і дырэктар завода, і рабочы. Як разумець і тое, што павышае якасць, хутка абнаўляе асартымент немагчыма без мадэрнізацыі абсталявання, укаранення новых прагрэсіўных тэхналогій.

Гэта работа вядзецца на заводах пастаянна. У ёй залог поспеху. Сёння прамысловыя тавары Беларусі — і ў тым ліку тут пералічаныя — экспартуюцца ў дзесяткі краін свету.

Але за кожным такім змяненнем на вытворчасці стаяць людзі. І хаця ў нас няма беспрацоўя, тым не менш цікава ведаць, як пры мадэрнізацыі ўлічваюцца інтарэсы рабочых на канкрэтным заводзе, у цэxu, на ўчастку...

Магілёўскі завод «Ліфтмаш» — прадпрыемства параўнаўча маладое: усяго толькі 15 гадоў назад тут атрымалі першую прадукцыю — ліфты для жылых будынкаў. А тры гады назад у цэxu металаканструкцый пачаў дзейнічаць участак робататэхналагічных комплексаў.

Разам з намеснікам начальніка цэха Уладзімірам Апалонцам мы ідзем уздоўж радоў робатаў аичынай вытворчасці, якія, не звяртаючы на нас ніякай увагі, раз за разам бяруць з магазіна загатоўкі, кладуць іх пад штамп, выцягваюць дэталі і адпраўляюць іх далей суседу — на наступную аперацыю.

Ёсць нешта чароўнае ў іх рабоце. Здаецца, гадзінамі можна назіраць, як працуюць у адзіным электронным рытме знешне непадобныя на чалавека і ўсё-такі нечым няўлоўным яго нагадваючыя даўгарукія робаты.

1 500—2 000 дэталей за змену — прадукцыйнасць кожнага комплексу. За кошт зніжэння сабекошту прадукцыі і павышэння яе якасці ўчастак эканоміць заводу больш за 12 тысяч рублёў у год. Колькасць умоўна вызваленых рабочых—4,28... Можна ўсміхнуцца, слухаючы пра гэтыя сотыя, народжаныя прамудрасцямі статыстычнага аналізу, але заводу сапраўды

не хапае людзей — жывых, рэальных, без усякіх дробаў...

Але што дае робатызацыя рабочаму?

— Перш за ўсё, — гаворыць Уладзімір Апалонец, — гэта павелічэнне заробтнай платы. Бо ў адпаведнасці з ростам прадукцыйнасці працы расце і заробтак рабочага. Па-другое, робаты аблягчаюць працу чалавека, вызваляюць яго ад аднастайных, манатонных стамляючых рухаў. Плюс — зніжэнне траўматызму. Работа штампоўшчыка, рукі якога заўсёды побач з прэсам, небяспечная. Дарэчы, у нас ужо быў выпадак, калі з-за памылкі ў праграме прэс адсёк схват — «руку» робата. Але рука ж у двукоссі! І яшчэ: рост культуры вытворчасці. Прафесія наладчыка робатаў куды цікавейшая і, як гаворыцца, больш удзячная, чым работа штампоўшчыка. І магчымасцей для прафесіянальнага росту тут значна больш. Зрэшты, — прапанаваў Апалонец, — я магу вас пазнаёміць з наладчыкамі робатаў, бацькам і сынам Пехцеравымі. Яны рэней працавалі штампоўшчыкамі, так што параўнанне будзе вядомае...

Валянцін Пехцераў і яго сын Міхаіл заканчвалі змену, і мы дамовіліся сустрэцца вечарам у іх дома.

Размова за чаем зацягнулася, і Валянцін Васільевіч («Прабачце, прывычка!») роўна ў дзевяць вечара ўключыў тэлевізар — паглядзець інфармацыйную праграму навін «Час». Якраз адзін з сюжэтаў праграмы расказваў пра мадрыдскага рабочага Хуана Санчасу, якога звольнілі з завода пасля ўкаранення там новай тэхнікі.

— Ведаеце, гляджу вось навіны адтуль і не магу паверыць, што такое бывае, — сказаў, паменшыўшы гук тэлевізара, Валянцін Васільевіч. — Увогуле разумею, вядома, а ў сэрцы не ўкладваецца. Самае страшнае, што прагрэс стаў ворагам чалавека! Нам гэта нават уявіць цяжка. Калі ў цэxu даведліся, што ў нас будзе арганізаваны ўчастак робататэхнічных комплексаў, ні ў кога і думкі такой не ўзнікла, што гэта можа некаму пашкодзіць, нечыя правы ўшчаміць... Наадварот! Новая, цікавая справа!

Мне было тады 51. Узрост, як гаворыцца, ужо паважны, — усміхнуўся Валянцін Васільевіч. — Скажу шчыра: прапанову змяніць прафесію прыняў не адразу. Вагаўся, раздумваў — ці спраўлюся? А цяпер, вядома, не шкадую. І сына за сабой пацягнуў... Так што прафесія наладчыкаў робатаў стала ў Пехцеравых сямейнай. І вось што я хачу яшчэ падкрэсліць. Здавалася б, робатызацыя павінна адцягнуць чалавека на другі план. Сапраўды, цяпер робаты працуюць, а мы нібыта пры іх. У мяне, дарэчы, і было такое сумненне, калі раздумваў, мяняць ці не прафесію. А атрымалася наадварот — роля чалавека яшчэ больш узрасла. Раней што ад мяне, як ад штампоўшчыка, патрабавалася? Перш за ўсё працаздольнасць. А цяпер і веды асноў электронікі, механікі, гідраўлікі... Усяго і не пералічыш. Нездарма цяпер у нас у брыгадзе кожны валодае дзвюма—трыма сумежнымі прафесіямі. А гэта дае магчымасць падмяніць калегу, які хварэе ці пайшоў у водпуск. Адсюль і маральны клімат у брыгадзе здаровы — норма стала ўзаемавыручка. Думаю, за гэтым вялікая будучыня...

І сапраўды, робатаў на «Ліфтмаш» з кожным годам становіцца больш. У механіч-

ным цэxu ўжо ўкаранены робататэхнічны комплекс па гарачай высадцы металаў, працуюць робаты і ў гальванічным цэxu. Завод набывае і новыя комплексы. Напрыклад, толькі для штампоўкі дробных дэталей у бліжэйшы час будуць устаноўлены два робата-комплексы. Словам, укараненне новай тэхнікі (а гутарка ідзе, вядома ж, не толькі аб робатах) вядзецца на заводзе шырока і хуткімі тэмпамі.

Але, можа, мадэрнізацыя вытворчасці, якая патрабуе немалых сродкаў, вядзецца за кошт скарачэння сацыяльных праграм?

Гэтае пытанне я задаў намесніку старшыні прафсаюза Ганне Гурчанка.

— Вядома, — адказала яна, — кашалёк завода, як у нас гавораць, не гумавы, усё адразу не паспець. Напрыклад, хацелася б, каб чарга на жыллё была карацейшай, хаця многае ў гэтым напрамку робіцца. Пабудаваны новы заводскі інтэрнат. У канцы мінулага года рабочыя справілі наваселле ў сямідзесяцідзюхкватэрным жылым доме, а ў першым квартале 1985-га засяляем стокватэрны. У «Ліфтмаш» свой піянерскі лагер, два дзіцячыя камбінаты на 600 месцаў, а гэта значыць, што таты і мамы з нашага завода не будуць абцяжарваць бабуль і дзядуль пастаяннымі просьбамі прыгледзець унукаў.

Вы сваё пытанне паставілі так: ці мадэрнізацыя вытворчасці, ці сацыяльныя праграмы, — працягвала Гурчанка. — Але дилемы тут няма. Мы добра разумеем, што ўзровень жыцця — важны сродак, які ўплывае на прадукцыйнасць працы. Таму я лічу, што і тыя ж робаты, і скажам, наш новы заводскі санаторый-прафілакторый патрэбны нам у аднолькавай ступені. Ён, дарэчы, пабудаваны зусім нядаўна, а ўжо зававаў папулярнасць.

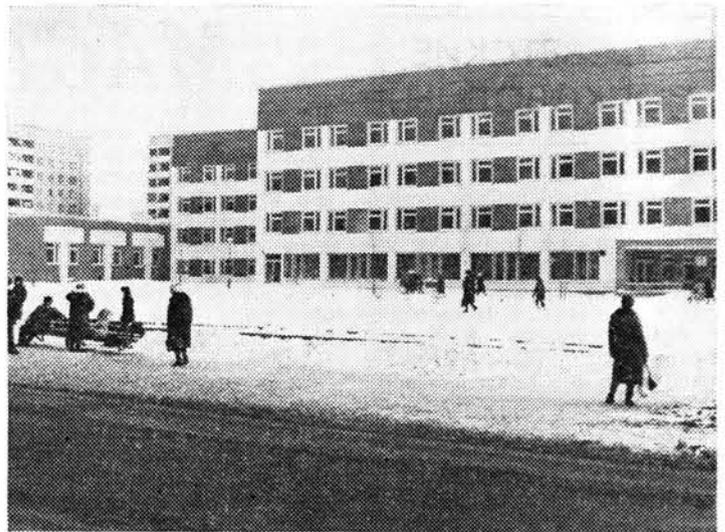
Санаторый-прафілакторый у нас сапраўды выдатны. У ім самае сучаснае медыцынскае абсталяванне, лячэбныя і працэдурныя кабінеты, вопытныя ўрачы. У адзін заезд там лечаць органы дыхання, у другі — радыкуліт. І так — круглы год.

— Ёсць у «Ліфтмаш» свая база адпачынку рыбакоў і паляўнічых за 60 кіламетраў ад Магілёва на рацэ Друц. Кожны выхадны нашы аматары пасядзяць з вудай, а ў сезон і паляўнічыя выязджаюць сюды на заводскім транспарце. Словам, магчымасцей для разнастайнага адпачынку ў рабочых больш чым дастаткова. Толькі летась амаль дзве тысячы ліфтмашаўцаў — ледзь не кожны другі на заводзе — правялі водпуск на базах адпачынку, турбазах, у пансіянатах, санаторыях у нашай краіне і за мяжой. Не лічачы нашых рыбакоў і паляўнічых з іх базай адпачынку, — усміхнулася Ганна Гурчанка.

А я ўспомніў словы іспанца Хуана Санчасу, пачуўшы ў кватэры Пехцеравых: «Знайшоў часовую працу, але яна без усякіх правоў на сацыяльнае забеспячэнне і медыцынскае абслугоўванне»...

Так, прамысловасць не можа інтэнсіўна развівацца без пастаяннай мадэрнізацыі абсталявання, укаранення прагрэсіўных тэхналагічных працэсаў. Але ўсё гэта не самамэта, а павінна служыць інтарэсам чалавека. Такія палітыка нашай дзяржавы. І ў гэтым я яшчэ раз пераканаўся, пабываўшы на магілёўскім заводзе «Ліфтмаш».

Андрэй ХАДЗІКАУ.

На сродкі, заробленыя мінчанамі на суботніках, у Беларускай сталіцы пабудавана дзіцячая гарадская паліклініка № 7, якая будзе абслугоўваць маленькіх жыхароў мікрараёна Серабранка. Яна разлічана на 480 наведванняў у змену. Тут ёсць фізіятэрапеўтычнае, хірургічнае, педыятрычнае і дашкольна-школьнае аддзяленні. Сучасным абсталяваннем і апаратурай аснашчаны кабінеты і лабараторыі. У водалячэбніцы ў хуткім часе адкрыюцца плавальныя басейны для загартоўкі малых. Гэтая дзіцячая паліклініка — не адзіны аб'ект, пабудаваны на сродкі суботнікаў. Такім чынам узведзены Магілёўская абласная дзіцячая бальніца, дзіцячае санаторнае аддзяленне на возеры Нарач, некалькі буйных лячэбных устаноў у Мінску, а таксама ў іншых гарадах рэспублікі. Важнейшымі асаблівасцямі сучаснай дзіцячай аховы здароўя ў Беларусі з'яўляюцца значнае развіццё ў гарадах спецыялізаваных відаў медыцынскай дапамогі і ўдасканалванне аховы здароўя дзяцей на ўсёці. Беларускія медыкі пастаянна шукаюць і ўкараняюць на ўсіх узроўнях педыятрычнай службы новыя арганізацыйныя формы і метады работы, накіраваныя на павышэнне эфектыўнасці перш за ўсё прафілактычных мерапрыемстваў. НА ЗДЫМКАХ: новая дзіцячая гарадская паліклініка; на прыёме ў педыятра Ганны БУРАВАЙ таваразнаўца рэстарана станцыі «Мінск» Эма ШЫДЛОВІЧ з дочкамі Крысцінай, Галяй і Бажанай. Фота А. ТАЛОЧКІ.

3 ДЫПЛОМАМ ЭКОЛАГА

Пры распрацоўцы перспектывных планаў развіцця сталіцы Беларусі выкарыстоўвалася навуковая работа выпускніцы спецакультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Э. Удэхінай. Яе, архітэктара, інстытут «Мінскпраект» накіраваў ва ўніверсітэт для атрымання другой адукацыі — экалагічнай. Прафесіяналізм праекціроўшчыка і глыбокае веданне законаў прыроды, пачэрпнутыя з лекцыяў спецыялістаў у галіне аховы навакольнага асяроддзя, дапамаглі Э. Удэхінай вырадаваць ідэю, якая ляглі ў аснову яе даследаванняў па экалагічнай ахове горада Мінска.

Гэтым праектам прадугледжваецца стварэнне новых паркаў, будаўніцтва дадатковых ачышчальных збудаванняў і смеццерапрацоўчых заводаў, перавод гарадскога транспарту на дызельнае паліва і звадкаваны газ, развіццё тралейбусных маршрутаў і ліній скараснога трамвая. Асабліва небяспечныя для навакольнага асяроддзя вытворчасці будуць выносіцца за гарадскую мяжу, а жылыя дамы, размешчаныя на ажыўленых аўтамагістралях, перабудоўваюцца пад магазіны, майстэрні, установы. Пры праектаванні новых мікрараёнаў архітэктар рэкамендавала пракладваць вуліцы

пераважна па лагчынах і выемках, аддзяляючы прызямлю частку ад жылых зон шырокімі зялёнымі палосамі з тым, каб зменшыць у кватэрах узровень шуму.

На спецакультэт «Экалогія і павышэнне эфектыўнасці выкарыстання прыродных рэсурсаў», які вось ужо дзевяць гадоў працуе ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце, прымаюцца людзі толькі з вышэйшай адукацыяй. Гэта інжынеры-тэхнолагі, будаўнікі, архітэктары, выкладчыкі, лясаводы, спецыялісты санэпідслужбы, інспектары аховы прыроды, якіх жыццё сёння ставіць перад неабходнасцю глыбока ведаць рэсурсы жывёльнага і расліннага свету, юрыдычныя асновы рацыянальнага прыродакарыстання, метады матэматычнага мадэлявання ў экалогіі, філасофію ўзаемаадносін грамадства і прыроды.

Падрыхтаваць кваліфікаваных экалагаў усяго за паўгода ўдаецца дзякуючы выключнай насычанасці вучэбнага дня. За распрацоўку курсу лекцыяў па аснове экалогіі і аховы навакольнага асяроддзя дацэнт В. Ляхновіч удастоены нядаўна сярэбрапага медала Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі СССР.

Д. ПАТЫКА.

СОВЕТСКИЕ ПОЛКОВОДЦЫ

Конеv Иван Степанович (28.12.1897 — 21.5.1973), Маршал Советского Союза, дважды Герой Советского Союза. Герой ЧССР. Герой МНР. В КПСС с 1918 года.

Конеv родился в бедной крестьянской семье. После революции он — солдат царской армии — вступил в ряды Красной Армии и принимал активное участие в гражданской войне на Дальнем Востоке. После нее — комиссар, а затем командир полка, дивизии, армии, командующий военным округом.

В годы минувшей войны (1941—1945) Конеv командовал войсками ряда фронтов. Под его руководством советские войска громил фашистских захватчиков под Москвой, на Украине, в Польше, в Германии и ее столице Берлине, освобождали Чехословакию.

После войны занимал ряд высоких постов в Вооруженных Силах СССР. Был заместителем министра обороны, главнокомандующим Объединенными вооруженными силами государств — участников Варшавского Договора, командовал Группой советских войск в Германии.

И. Конеv был делегатом ряда партийных съездов, неоднократно избирался в состав ЦК КПСС и депутатом Верховного Совета СССР.

Заслуги Конева отмечены многими высшими государственными наградами, в том числе высшим военным орденом «Победы». Он автор книг «Записки командующего фронтом» и «Сорок пятый».

В Великой Отечественной войне, которую Советская страна вела против объеди-

ненных сил фашизма, И. Конеv, куда бы ни направляла его Ставка Верховного Главнокомандования, противопоставлял искусству гитлеровских генералов советскую стратегию трезвого учета всех сил и возможностей противника. На немецко-фашистскую тактику, часто носившую авантюрный характер, он отвечал строго рассчитанной тактикой широкого и быстрого маневра, фланговых охватов, тактикой смелых, хорошо организованных окружений, тактикой, основанной на инициативе и умении всех исполнителей принимать быстрые решения, подказываемые боевой обстановкой.

Войска под командованием И. Конева внесли весомый вклад в великую победу под Москвой в 1941 году. В 1943 году в ходе битвы на Курской дуге войны Степного фронта, которым он командовал, совместно с войсками Воронежского фронта под командованием Н. Ватутина осуществили знаменитую Белгородско-Харьковскую наступательную операцию. Искусно маневрируя, И. Конеv организовал охват харьковской группировки врага с трех сторон. Боясь полного окружения, гитлеровское командование начало спешно отводить свои войска из города. Чтобы воспрепятствовать этому, И. Конеv осуществил ночной штурм. 23 августа 1943 года Харьков был освобожден.

Корсунь-Шевченковское сражение (24.1 — 17.2.1944 года) вошло в историю военного искусства как второй Сталинград — операция по окружению и разгрому немецко-фашистских войск, правда, в несколько меньшем масштабе. В ходе

МАСТЕР БЫСТРОГО МАНЕВРА

этой операции командующий 2-м Украинским фронтом генерал армии И. Конеv, умело организовав ликвидацию окруженных войск и отражение противника, пытавшегося прорваться к окруженным, не дал возможности гитлеровцам вырваться из «котла». Враг потерял здесь 73 тысячи солдат и офицеров, в том числе 18 тысяч было взято в плен.

Оригинальность полководческого почерка И. Конева отчетливо проявилась при овладении Силезским промышленным районом, оборонявшимся крупными силами фашистов. Предстояло разгромить врага, сохранив уникальный промышленный район — индустриальное сердце Польши и ее древнюю столицу — шедевр архитектурного искусства — Краков. И. Конеv принял дерзкое решение: вернуть войска 3-й гвардейской танковой армии вдоль реки Одер с севера на юг — в тыл вражеским войскам — и ударом с запада вынудить их к поспешному отступлению. «Жизнь впоследствии оправдала это ре-

шение». — писал И. Конеv.

При овладении Берлином Ставка отводила главную роль 1-му Белорусскому фронту, которым командовал Г. Жуков. Одновременно участвовали в штурме столицы рейха и войска 1-го Украинского фронта под командованием И. Конева. Стремительно охватывая франкфуртско-губенскую группировку немцев, войска Конева всего за два дня — 19 и 20 апреля — продвинулись почти на сто километров и вышли на подступы к Берлину с юга. 21—24 апреля боевые действия приняли самый ожесточенный характер, но все потуги Гитлера локализовать успех советских войск были сорваны. Войска Г. Жукова и И. Конева соединились. В результате огромная берлинская группировка гитлеровских войск оказалась в железном кольце. В эти же дни войска И. Конева встретились в районе Торгау с авангардами 1-й американской армии.

2 мая 1945 года завершилась Берлинская операция. По приказу Ставки И. Конеv в кратчайший срок повернул главные силы своего фронта из-под Берлина на Прагу, на помощь восставшему народу против засевших в городе немецко-фашистских войск. В результате успешного осуществления Пражской операции почти вся вражеская группировка в Чехословакии оказалась окруженной. Около 860 тысяч фашистских солдат и офицеров было взято в плен. Советская Армия выполнила свой интернациональный долг перед чехословацким народом.

Прага переживала вновь обретенную свободу. В ту пору в Праге, вспоминает из-

вестный советский писатель Борис Полевой, находилось много иностранных, главным образом западных, корреспондентов. Плотной толпой они однажды обступили маршала И. Конева. Посыпались вопросы:

— Господин маршал, чем объясняются столь убедительные успехи ваших войск?

— Скажите, когда и где вы получили военное образование?

— На Западе вас называли «генерал Вперед». В чем сущность успехов армии вашего фронта?

И. Конеv, пишет Полевой, слушал вопросы корреспондентов, и его открытое круглое русское лицо, которое мне доводилось видеть спокойным в самые острые моменты боевых действий, было, как всегда, малоподвижным, но в синих глазах играла нескрываемая усмешка.

— Позвольте мне сразу ответить на все ваши вопросы, — заявил он. — Военное образование у меня советское, но а, как показал исход второй мировой войны, его можно назвать, пожалуй, и самым передовым. Успехи частей, которыми я руководил, нельзя отделять от общих успехов всей Красной Армии. А победы ее во второй мировой войне я объясню прежде всего тем, что ее солдаты и весь личный состав защищали свое социалистическое Отечество. И еще тем, что руководила, направляла и вдохновляла нас славная большевистская партия. Таким образом, столь очевидные успехи Красной Армии явились результатом общих успехов социалистического строя.

Витольд ПЕЧОРКИН.
(АПН).

пішуць землякі

ПАДРЫВАЮЦЬ АНТЫВАЕННЫ РУХ

Дарагія сябры! Знайшоў крыху часу напісаць вам пару слоў. Падштурхнула мяне да гэтага рэзкае пагаршэнне адносін мясцовых улад да руху за мір, разрадкі і раззбраенне. Вядома, урад ФРГ не можа адкрыта выступаць супраць барацьбы за мір. Кожнаму ж ясна, што сёння гэта самая актуальная задача для ўсяго чалавецтва. Але дзеянні прыхільнікаў міру пастаянна актывізуюцца, а гэта ставіць пад пагрозу пазіцыю ўрада, які безагаворачна падтрымлівае ўсе мілітарысцкія пачынанні зааіянскіх партнёраў па НАТА. І цяпер для барацьбы з міралюбівымі сіламі вынайдзены новыя, сапраўды эзюціцкія метады. Сацыял-дэмакраты адыйшлі ад руху за мір, таму што буржуазная прэса піша, што ім кіруюць камуністы. А тых, хто яшчэ застаўся ў радах змагароў, хапаюць на дэманстрацыях і перадаюць у рукі «правасуддзя». Ім прад'яўляюць бязглуздыя абвінавачанні, але за іх чакае вельмі сур'ёзнае пакаранне.

У «гарачую восень» 1984 года з пачаткам устаноўкі ракет «Першынг-2» у многіх месцах ФРГ былі арганізаваны маршы пратэсту перад амерыканскімі военнымі базамі. Амерыканскія военныя ўлады, не жадаючы прамога сутыкнення з мірнымі дэманстрантамі, выклікалі нямецкую паліцыю. А тая разганяла дэманстрантаў. І не за тое, што яны выступалі за мір, супраць новых ракет, а за тое, што «...парушалі правілы бяспекі вулічнага руху». Парушальнікі могуць быць аштрафаваны на суму ад ста да чатырох тысяч марак. І вось нядаўна некалькі ўдзельнікаў дэманстрацый, сярод іх адзін свяшчэннік, былі прыгавораны судом да вялікіх грашовых штрафаў.

Яшчэ адзін прыклад. Пасля Новага года на амерыканскай вайскавай базе каля горада Хейлбран адбыўся выбух пры-

мантажы новай ракеты «Першынг-2». У выніку тры салдаты загінулі і больш дзесяці атрымалі раненні. Пасля гэтага мясцовае насельніцтва, якое выдатна ўсведмае, чым можа пагражаць падобны выбух, калі ракета аснашчана ядзернай боегалоўкай, сабралася каля базы, каб выказаць свой пратэст. Людзі стаялі на узбочыне дарогі і ў кюветах, не пераважваючы руху транспарту. Але перад варотамі базы дэманстранты паклалі вянкi ў памяць загінуўшых амерыканскіх салдат і гэтым нібыта перашкодзілі выезду ваенных транспартных машын. У газеце «Мангеймер Морген» за 12 лютага гэтага года паведамляецца, што дванаццаць удзельнікаў гэтай мірнай дэманстрацыі арыштаваны і іх чакае абвінавачанне ў парушэнні «правілаў вулічнага руху» і высокі грашовы штраф.

Так распраўляюцца кіруючыя колы з іншадумцамі. Іх вельмі хвалюе захаванне «правілаў вулічнага руху», яны гатовы зрабіць усё, каб любым спосабам падарваць рух прыхільнікаў міру. На жаль, і сёння ні ва ўрадавых арганізацыях, ні ў прэсе не раздалося ніводнага голасу пратэсту супраць гэтых бязглуздых мер.

Касым ВАЛІЕУ.

ФРГ.

НЕ Ё МАРОЗЕ СПРАВА

Нядаўна атрымала з Беларусі пасылку з кнігамі і цудоўнымі паштоўкамі, на якіх адлюстравана беларускае народнае адзенне. За ўсё гэта, за памяць і клопат, шчыра дзякую. Дарагія суайчыннікі! Я рэдка вам пішу, але заўсёды ўдзячная за тую вялікую рознабаковую дапамогу, якую вы нам аказваеце.

Як ідзе наша жыццё? Да самай вясны стаялі тэматычныя для Бельгіі халады. Як толькі тук выпадае снег і здарэцца мароз 10—15 градусаў, усё жыццё нібыта прыпыняецца. Вельмі дрэнна працуе аўтамабільны, рачны, ды і чыгуначны транспарт. У школах, бальніцах, магазінах

надыходзіць цяжкі час. Не хапае паліва, вады, прадуктаў, рабочых рук і многага іншага. Краіна з-за халадоў, можна сказаць, аказваецца на ваенным становішчы. А галоўнае, колькі з усіх бакоў раздаецца просьбаў аб дапамозе. У такі час ясна відаць, як многа тут пакутуючых людзей, бяздомных, галодных. Колькі не забяспечаны сацыяльна дапамогай удоў, сірот, састарэлых. Яны не маюць магчымасці дзе-небудзь зарабіць і жыць у кашмарных умовах. За неаплачу адключаюць газ і электрычнасць, няма вугалю і нават печы. «Чырвоны крыж» і іншыя дабрачынныя арганізацыі адкрывалі начлежкі для бяздомных са славацкім бясплатным супам, дамы для беспрытульных, збіралі ахвяраванні ад насельніцтва для галадаючых і беспрацоўных, колькасць якіх значна ўзрасла. На мой погляд, пры такім высокім узроўні эканамічнага развіцця, якога дасягнулі краіны Еўропы ў XX стагоддзі, галадаючых, бяздомных і іншых няшчасных не павінна быць зусім. Але яны ёсць. І віной усяму капіталістычны лад. Калі ў Заходняй Еўропе памерла ад халаду больш за дзвесце чалавек, многія пачынаю паглядзець на сапраўдную прычыну гэтых няшчасцяў.

Нягледзячы на мароз, дзейнасць нашага аддзела ССГБ у горадзе Шарлеура не спынялася, хоць і мы зведвалі цяжкія з-за снежных заносаў на дарогах і дрэннай работы транспарту. Вельмі паспяхова правялі некалькі мерапрыемстваў. А нядаўна наш хор выступаў з канцэртамі на вечары, арганізаваным мясцовым аддзяленнем кампартыі ў горадзе Тразені. Як сардэчна і гасцінна нас прынялі! Прысутнічалі прадстаўнікі ліберальнай газеты «Нувель газет» і мясцовай радыёстанцыі. Нам падарылі многа кветак, і нават спецыяльна для нас быў наладжаны пачастунак па рускіх рэцэптах. Людзей у зале сабралася вельмі многа, усе доўга нам апладзіравалі. Мы праспявалі чатырнаццаць песень, сярод іх вельмі любімыя бельгіцамі «Калінку» і «Кацюшу». Пасля выступлення да нас падыходзілі многія слухачы. Колькі добрых, цёплых слоў падзякі за выступленне, прыгожыя касцюмы, а галоўнае за

нашу любоў да сваёй Радзімы, было выказана ў наш адрас. Прадстаўнікі мясцовага радыё нават запрасілі нас выступіць у іх са сваёй праграмай. Вось на такіх сустрэчах вельмі добра бачыш, якую вялікую цікавасць праяўляюць бельгіцы да Краіны Саветаў, да яе культуры, і зведваеш асабліва гордасць за сваю вялікую Радзіму.

Марыя ГАРОХ.

Бельгія.

НАДЗЕЙНЫ ПАМОЧНИК

Хачу яшчэ раз падзякаваць вам за газету «Голас Радзімы». Заўсёды чакаю з нецярпеннем і чытаю з вялікай цікавасцю. Павінен сказаць, што для мяне гэта не толькі крыніца новай інфармацыі, але і надзейны памочнік. Даволі часта даводзіцца спрачацца з аўстралійцамі, якія, вядома ж, атрымліваюць інфармацыю з буржуазнай прэсы. І ў вашай газеце я знаходжу пераканаўчыя аргументы па многіх пытаннях. Вось, напрыклад, нядаўна мне вельмі памог артыкул «Дзеля чаго фальсіфікуюць».

У заходняй прэсе цяпер многа гавораць аб канцэпцыі «спраўса сам», гэта значыць, што краіны не павінны аб'ядноўвацца ў ваенныя саюзы. Але чамусьці гэтыя размовы накіраваны толькі супраць сацыялістычных краін, супраць Варшаўскага Дагавора. Тут забываюць, што іменна капіталісты першымі пачалі ствараць ваенныя блокі, што менавіта яны пагражаюць краінам сацыялізму, а цяпер, са з'яўленнем новых відаў зброі, і ўсяму свету. Варшаўскі Дагавор — гэта саюз сацыялістычных краін не для нападу на іншыя дзяржавы, а для абароны ад агрэсараў, якія, на жаль, існуюць, у чым нас не раз пераканвала гісторыя. У гэтай спрэчцы мне вельмі памагла газета «Голас Радзімы». Вялікае вам дзякуй!

Юрый РАСАДЗІНСКІ.

Аўстралія.

[Продолжение.

Начало в № 10].

О Марии и Жорже де Вухт у меня остались воспоминания как о людях милых, добродетельных и гостеприимных. Вместе мы объездили всю Фландрию, они были моими гидами в Брюсселе, Брюгге, Остенде, Мехелене, мы побывали в Антверпенском, Боомском, Гентском и других отделах Союза советских граждан в Бельгии.

Мне кажется, что судьба никогда не баловала Жоржа и Марию, их жизнь никогда не была легкой и беззаботной, в ней всегда были любовь, душевность и взаимопонимание, а около таких людей тепло и другим. В семье росло пятеро детей, а работал один отец. Он водил по дорогам Европы огромные грузовые машины и часто не бывал дома по несколько дней. Марии не на кого было оставить детей, хозяйство. Домашние хлопоты отнимали все ее время, и, пожалуй, настоящим отдыхом были дни, когда раз в полмесяца ехала «в группу» в Боом, где встречалась с подругами. Они делились новостями, пели свои песни, слушали лекции, отмечали советские праздники, и как будто легче становилось на душе.

И муж, и дети к «общественной» жизни Марии относились с пониманием и сочувствием. Ей всегда было и будет труднее, чем им, потому что ее Родина далеко от Бельгии, это они знали.

Вскоре после войны Мария разыскала свою маму Анну Сергеевну, живущую в Киеве, и сразу же стала собираться в дорогу. Ребят решила взять с собой. Очень хотелось, чтоб внуки познакомились с бабушкой, увидели землю, откуда родом их мать. Вот только где взять столько денег на билеты? Посоветовались с мужем и решили продать недавно нажитую мебель: как-нибудь перебьются, а там видно будет. В этой семье никогда не было стремления к богатству, жадности накопительства.

Много раз Мария с детьми и мужем бывали в Советском Союзе. Потом дети стали ездить сюда одни. В пионерском лагере под Минском отдыхала Карина, по городам нашей страны путешествовал Виктор.

— Я не очень хорошо говорю по-русски, — смущаясь, сказал он, когда я спросила, доволен ли он недавней поездкой, — поэтому я лучше принесу вам свои альбомы. В них все, что поразило меня, что мне дорого.

В нескольких больших альбомах аккуратно разложены, подклеены фотографии, проспекты, пригласительные билеты. Виктор фотографировал Красную площадь, могилу Неизвестного солдата, ВДНХ в Москве, Дворцовую площадь в Ленинграде, в Ульяновске — Ленинский мемориал и дом, где родился В. И. Ленин. Оставил он себе на память и карточку гостя из ленинградской гостиницы, где жил. В нее занесены виды услуг, которыми могут пользоваться проживающие в гостинице, и стоимость этих услуг. Например, чистка обуви — 5 копеек, чай в номер — 1 копейка, утюг — 2 копейки в час и т. д.

— Все это фантастически дешево само по себе, а тем более, если сравнить с нашими ценами, — объяснил Виктор. — Когда рассказываю, многие не верят.

Виктор — один из основателей молодежного ансамбля художественной самодеятельности «Юность». Репетиции, концерты отнимают много времени и сил, но приносят и большое удовлетворение. Ребята выступают в разных отделах ССГ, участвуют в мероприятиях, проводимых Ассоциацией «Бельгия — СССР». Песни и танцы народов нашей страны, песни советских композиторов, красочные национальные костюмы артистов всегда очень нравятся зрителям, концерты проходят с успехом. То, что такой ансамбль существует и что в его исполнении зву-

чат наши песни, говорит о многом: детям наших соотечественников не безразлична и культура, и судьба Родины их матерей.

В Бельгии я была накануне Октябрьских праздников, и почти каждый день в каком-нибудь из отделов проводился вечер. Особенно радостно было видеть, что вместе с матерями приходили взрослые дети, а бабушек сопровождали внуки. Были среди них и мои старые знакомые. Я встречала

их матери и бабушки? Возможно ли, чтобы любовь передавалась по наследству? А может быть, это генетическая память? Или все-таки воспитание в семье, воспитание поступками, всей жизнью?

Первый раз Таня ехала в Советский Союз, когда ей было восемь лет. Она гостила в украинском селе, на родине Надежды Потаповны. Была очарована и новыми родственниками, и необыкновенно красивой природой. Когда пришло

Диана ЧЕРКАСОВА

ИЗ ДНЕВНИКА ЖУРНАЛИСТА

лась с ними в пионерском лагере под Минском, где они отдыхали, или в редакции «Голас Радзімы», куда они заходили с родителями. В Боомском отделе увиделась с Таней Феркаммен, которая пришла с бабушкой Надеждой Цыганковой.

— Рада с вами познакомиться, — протянула руку Надежда Потаповна, — Таня была в восторге от своих поездок в Белоруссию. А летом, уже в

время уезжать, Таня стала просить: «Возьми, бабушка, визу обратно. Давай здесь останемся!» В машину девочку внесли почти без памяти, и таксист, который вез их от Обухова до Киева, никак не хотел верить, что родилась она в Бельгии, а не на Украине, и сердито повторил: «Зачем только увозят ребенка?»

Когда мы первый раз встретились с Таней в пионерском лагере, я, помню, спросила,

Мария и Жорж де ВУХТ в Минске в августе 1984 года.

молодежной группе, побывала в Москве, Волгограде, в Крыму...

Впечатлений у девушки было так много, что все сразу невозможно было вспомнить. Таня забегала к бабушке каждый день и каждый день рассказывала что-то новое, то как они ходили в Мавзолей, то про чистое и красивое московское метро, то про театр.

А в Крыму Таня встретилась с американской школьницей Самантой Смит, и у них было время побеседовать.

— Я сказала ей, — рассказывала Таня, — «Ты написала письмо руководителю Советской страны. Он ответил тебе и пригласил приехать. Как ты думаешь теперь: хотят русские воевать или нет, пустят они против вас ракеты?»

И когда Саманта решительно сказала: «Нет! Не хотят!», Таня была счастлива. А еще она была очень горда за нашу страну, потому что так же, как и бабушка, очень любит ее и уверена, что СССР никогда никому не причинит зла.

Откуда у детей и внуков это трепетное, благоговейное отношение к земле, где родились

что ей больше всего понравилось у нас. И она сказала: «Люди».

И сейчас, через много лет, на тот же вопрос девушка ответила: «Люди». И рассказала мне удивительный, по ее мнению, случай. Со своими французскими подружками по группе Викой и Катей Ан они в выходной день гуляли по берегу Волги. Везде было много народу, слышались песни, смех. Они стояли над невысоким обрывом, а внизу на пляже расположилась семья. Девушкам приветливо замахали руками, приглашая присоединиться: «Спускайтесь, девочки, к нам». И это было непривычно и поразительно. «Ведь они нас раньше никогда не видели, — говорила Таня. — Мы же для них чужие, а они нас угощали, мы вместе пели потом «Калинку», «Вниз по матушке по Волге».

— Тех людей даже как-то неудобно называть чужими, — выслушав внуку, грустно улыбнулась Надежда Потаповна. — Вот здесь мы действительно всю жизнь прожили среди чужих. Одно утешение на старости — золотые дети,

золотые внуки.

А в начале этого года в редакцию пришло письмо от корреспондента журнала «Патриот» по Антверпенскому отделу Тамары Красильниковой, где она с восторгом рассказывала, «какое большое и светлое дело совершил Саша ван Лоо», тринадцатилетний внук Нелли Францевой. В классе русского языка он прочитал лекцию «Широка страна моя родная». На нее собралось много народу, пришли взрослые и ребята. Мальчик вдохновенно рассказывал о великой и прекрасной советской земле — Советском Союзе, о ее истории, народе, о власти, давшей счастье и права всем трудящимся, называл имена выдающихся советских ученых, писателей, композиторов. С удовольствием вспоминал Саша свою летнюю поездку в Белоруссию, где он месяц отдыхал в пионерском лагере «Звездный».

— Я очень горжусь, что эта великая страна — Родина моей бабушки, — закончил свою лекцию Саша ван Лоо.

«Этот любознательный и добрый мальчик, — пишет Т. Красильникова, — своим скромным трудом скрашивает нашу жизнь на чужбине. То, что он делает, служит укреплению дружбы, взаимопонимания между бельгийским и советским народами. Большое спасибо бабушке и маме, которые его вырастили».

Встречаясь с нашими соотечественниками на вечерах, концертах, за чашкой кофе в гостях или у них дома, я неизменно знакомилась с их мужьями-бельгийцами. В большинстве своем это удивительные люди. Замечательна их искренняя симпатия к нашей стране, восхищение вызывает их терпение, способность понять и разделить тяготы и заботы, выпавшие на долю их жен. В первые годы, когда образовался Союз советских граждан в Бельгии, а дети еще не выросли, нашим женщинам особенно трудно приходилось бы без поддержки мужей. И мужчины оставались дома, порой и за няньку, и за кухарку, не ложились спать, волнуясь за жену, которая засветло не успела вернуться из соседнего города, где находился отдел. А потом «в группу» на собрания начали ездить вместе, многие мужья стали участвовать в художественной самодеятельности, пели наши русские, белорусские, украинские песни.

В Брюсселе, на вечере, посвященном 66-й годовщине Великого Октября, я была буквально потрясена тем, как Эрнест Вюфф исполнил песню «Я люблю тебя, Россия, дорогая наша мать». Мне не много было известно об этом человеке: муж нашей соотечественницы Галины Шаповаленко, солист хора ССГ города Брюсселя, бывал в нашей стране. В том, как пел Эрнест Вюфф, выразилась и его любовь к России, к ее народу, никогда не склонявшему голову перед врагами, и к прекрасной песне, созданной этим народом. Чтобы так волновать слушателей своим исполнением, надо иметь горячее сердце артиста, переживать, чувствовать то, о чем рассказываешь другим.

Мне кажется, не только Эрнест Вюфф может сказать «я люблю тебя, Россия».

Хорошо помню, как лет 20 назад в Белоруссию впервые приехал бельгийский рабочий-железнодорожник Люсьен Гонья. Он тогда побывал на родине жены Марии Горох в Могилеве, гостили они и в Минске. В Бельгии с семьей Гонья-Горох мы встретились, как давние знакомые. Мария и Люсьен интересовались, изменился ли наш город, расспрашивали о своих минских знакомых, сказали, что хорошо помнят писателя Ивана Шамякина, гостившего однажды у них в Шарлеруа, читают его книги и знают, что последняя — «Петроград—Брест».

[Окончание следует].

НА ПАМЯТЬ
О ФЕСТИВАЛЕ

При Советском подготовительном комитете XII Всемирного фестиваля молодежи и студентов работает специальный художественный совет, утверждающий к массовому выпуску лучшие образцы сувениров, предлагаемых художественно-промышленными предприятиями. Недавно, например, он выдал диплом на производство нескольких видов фестивальных значков Московскому экспериментальному заводу спортивных сувениров и знаков. Репортаж с завода ведет корреспондент АПН Евгений Павелко.

...Уверен, что не один заядлый фалерист схватился бы за сердце в кабинете директора завода Евгения Попова: здесь на стендах собраны все виды значков, выпущенных предприятием за 10 лет его существования, — и массовые серии, и уникальные спортивные и юбилейные знаки.

Обратив внимание на знаменитого Мишку — талисман Московской Олимпиады-80, узнаю от хозяина кабинета любопытную деталь: организаторы зимней Олимпиады-88 в канадском городе Калгари прислали на московский завод рисунок «родственника» Мишки — Золотого медведя (он станет талисманом игр в Калгари) — и предложение участвовать в конкурсе. Предложение принято: несколько образцов значков завод уже отправил в Канаду.

— Ну а это — один из значков, которыми вы интересовались, — Евгений Попов показывает значок с яркой фестивальной ромашкой. — Хотите посмотреть, как эта ромашка растет?..

Начинаем экскурсию с «мозгового треста», как называют здесь рабочее помещение художников. Член Союза художников СССР Дмитрий Симоненко, автор фестивальных значков, рассказывает:

— Любимый значок начинается с десятков эскизов. Не были, разумеется, исключением и те, что образуют фестивальную серию. Графическую основу каждого из них составила эмблема XII Всемирного фестиваля: пять лепестков ромашки, окаймляющей земной шар, в центре которого — голубь, «птица мира».

Следующая по технологической цепочке — гравёрная мастерская. Гравёр Геннадий Кикнадзе воплощает эскизы художника в металле. Стальную деталь с гравировкой закаляют, затем с помощью прессы делают матричный оттиск.

В гальванической мастерской алюминиевые значки «перекрашиваются» под золото или серебро, а в лакировочном отделении на них наносится цветная эмаль.

— Сколько их, этих значков, будет?

Евгений Попов дает справку: всего завод выпустит более миллиона значков восьми видов фестивальной тематики.

(АПН).

З КНИГАЙ ІВАНА НАВУМЕНКІ

ЗНАЁМІЦЦА ФРАНЦУЗСКІ ЧЫТАЧ

ПРА КОЛАСА І КУПАЛУ —
УСЯМУ СВЕТУ

Бадай, яшчэ ніколі за ўсю гісторыю свайго існавання беларуская літаратура так імкліва не пашырала кола сваіх замежных чытачоў, як у 70-я—80-я гады. Упершыню творамі беларускіх пісьменнікаў зацікавіліся ў Індыі, Аўстраліі, скандынаўскіх краінах. Калі разглядаць сувязі нашай літаратуры толькі з заходнееўрапейскімі краінамі, то неабходна адзначыць, што акрэслены перыяд быў надзвычай плённым для іх развіцця. Менавіта ў гэты час у Вялікабрытаніі пабачылі свет анталогія беларускай паэзіі «Як вада, як агонь», «Гісторыя беларускай літаратуры ад яе вытокаў да сённяшніх дзён» Арнольда Барата Макміліна, паэтычны зборнік твораў Максіма Багдановіча, Змітрака Бядулі і інш. «Снуецца зданяў рой», у ФРГ з'явілася «Беларуская анталогія», куды ўвайшлі як паэтычныя, так і празаічныя творы (укладальнік Фердынанд Нойрайтэр), у Італіі выданы «Трыстан і Ізольда» з паралельнымі старажытнабеларускім і італьянскім тэкстамі, якім папярэднічае грунтоўная аналітычная прадмова вядомай італьянскай славісткі Эмануэлы Скамбаці, у Францыі выйшлі з друку пераклады твораў Алеся Адамовіча, а апавесці Васіля Быкава сёння чытаюць ці не ва ўсіх краінах Заходняй Еўропы.

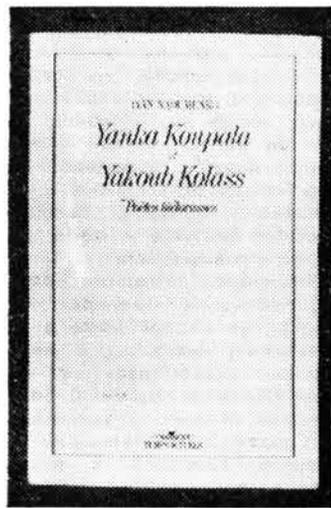
Гаворачы пра распаўсюджанне беларускай літаратуры ў свеце, трэба абавязкова сказаць добрыя словы ўдзячнасці ў адрас Камісіі Беларускай ССР па справах ЮНЕСКО. Менавіта дзякуючы яе ініцыятыўнасці да чытачоў шматлікіх краін дайшлі такія кнігі, як калектыўная праца беларускіх вучоных Вячаслава Чамярыцкага, Віктара Шматава, Георгія Галенчанкі «Француск Скарына» (французскі і англійскі пераклады), анталогія беларускай паэзіі «У краіне паэтаў», выдадзеная ў Парыжы, «Анталогія беларускага апаўдана» на французскай мове, падрыхтаваная канадскім выдавецтвам «Нааман дэ Шэрбрук».

А зусім нядаўна мы атрымалі першыя экзemplары кнігі Івана Навуменкі «Янка Купала і Якуб Колас», якая пад эгідай ЮНЕСКО выйшла ў свет на французскай мове ў парызскім выдавецтве «Медсідор».

Кніга адкрываецца лакальным уступным артыкулам, дзе, у прыватнасці, гаворыцца, што французскі чытач ужо даўно мае магчымасць знаёміцца з многанацыянальнай савецкай літаратурай і з цікавасцю адкрывае для сябе такіх пісьменнікаў, як Чынгіз Айтматаў, Юрый Рытхэу, Чынгіз Гусейнаў. Добра вядомы ў Францыі і наш Васіль Быкаў.

З прадмовы да кнігі Івана Навуменкі французскамоўны чытач даведаецца пра гісторыю зараджэння і развіцця беларускага прыгожага пісьменства, зразумее тую выключную ролю ў эвалюцыі беларускай і ўсходнеславянскай культуры, якую адыграў наш выдатны першадрукар,

слынным энцыклапедыст і асветнік Француск Скарына, атрымае агульнае ўяўленне пра літаратуру Беларусі XVII—XVIII стагоддзяў, пра дзейнасць першых беларускіх прафесіянальных пісьменнікаў Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча і Францішка Багушэвіча. Асноўны ж змест кні-

гі складае грунтоўны, падрабязны літаратуразнаўчы аналіз творчасці нашых песняроў Янкі Купалы і Якуба Коласа, якія стаялі ля калыскі сучаснай беларускай літаратуры. Гутарка пра іх жыццёвы шлях вядзецца ў непарыўнай сувязі з разглядамай мастацкай творчасці пісьменнікаў. З вялікай любоўю, з глыбокім веданнем справы расказвае Іван Навуменка пра станаўленне таленту Купалы і Коласа, пра іх мастацкія і грамадзянскія пазіцыі. «Купала ўзьшоў да вышніх паэзіі дзякуючы таму, — піша даследчык, — што беларускую нядолю, якую ў поўнай меры даўлося зведаць і самому, ён узяў на паказ усяму свету, — таму што, малючы бедную беларускую вёску, жыццё і быт яе жыхара-селяніна, ён заўсёды думаў пра ўвесь народ, пра чалавека ўвогуле. Сярод беларускіх пісьменнікаў Купала быў першы, хто дасягнуў у сваёй творчасці такога высокага рамантычнага ўзлёту пахучага, такой глыбіні грамадзянскай спагады, якая, па выразу Горкага, пераходзіць да нязноснага «зубнога болю» за чалавека».

Як адметную рысу паэзіі Янкі Купалы Іван Навуменка вылучае яе музыкальнасць: «Купала быў першы ва ўсёй беларускай літаратуры, хто адчуў, што для ўсякай з'явы быцця, ці гэта пейзаж, бытавы прадмет, або рух інтымнага пахучага, характэрна свая, асаблівая музыка, якую неабходна ўлавіць, адчуць яе найтанчэйшыя нюансы, каб потым, узнавіўшыся на струнах уласнай душы, гэтая музыка загучала ў паэтычным слове. Менавіта музыкальнасць, а не жывапісны, не пластычны бок з'явы, прадмета першанаперш цікавіць паэта». Цесная сувязь з народам, яго штодзённымі клопатамі і інтарэсамі, палымыя патрыятызм, глыбокая сацыяльная напоўненасць, філігранная тэхніка валодання мастацкім словам — вось асноўныя асаблівасці, якія, на думку

даследчыка, характарызуюць багатую творчую спадчыну раўесніка, сябра і папалчніка Купалы Якуба Коласа.

Іван Навуменка пераканаўча паказвае, што пры ўсёй агульнасці лёсаў абодвух паэтаў, сугучнасці тэматыкі і матываў іх творчасці Купала і Колас сцвердзілі сябе як яркія паэтычныя індывідуальнасці. Пафас Купалы, паводле даследчыка, быў скіраваны на тое, каб выявіць гераічныя тэндэнцыі народнага жыцця, сканцэнтравана на мастацкай трактоўцы «высокага», неардынарнага і нават выключнага, у той час як стыхія Коласа ў штодзённым, звычайным жыцці, у самых «празаічных» яго буднях і клопатах.

Рыхтуючы сваю працу да выдання ў Францыі, Іван Навуменка добра ўсведамляў, што яна трапіць у рукі чытача, які па сутнасці мала што ведае пра Янку Купала і Якуба Коласа, і таму максімальна забяспечыў усе свае разважання шматлікімі цытатамі з твораў нашых песняроў. Акрамя таго асобны, заключны раздзел кнігі склалі вершы Янкі Купалы і Якуба Коласа ў перакладзе на французскую мову Жылья Гаша. Параўнальны аналіз французскіх перакладаў з беларускімі тэкстамі сведчыць, што Жылю Гашу ўдалося перадаць змест і некаторыя асаблівасці формы твораў Купалы і Коласа. Значную цікавасць уяўляюць для нас і думкі, выказаныя перакладчыкам пра ягоную працу над паэтычным перастварэннем вершаў Купалы і Коласа.

«Што мяне найбольш уразіла ў паэзіі Коласа, — піша Жыль Гаш, — дык гэта словы. Коласаўская паэзія — гэта класічная паэзія са строгай рытмічнай арганізацыяй. У ёй няма ніякіх штучных ускладненняў і фармалістычных пошукаў. Колас піша для сялян і гаворыць пра клопаты штодзённага жыцця. Лексіка яго твораў вельмі разнастайная. У ёй сустракаюцца і архаізмы, і народныя выразы, і навуковыя тэрміны. Сінтаксіс паэтычных твораў Коласа просты і ясны... Менавіта гэты сінтаксіс і вобразнасць паэзіі Коласа я імкнуўся перадаць у перакладзе. Кожны раз, калі гэта дазвалялі сродкі французскай мовы, я адшукваў рытмічна арганізаваную паэтычную форму, якая адпавядала б правільнай класічнай форме арыгінала».

«Паэзія Купалы, — сцвярджае Жыль Гаш, — трохі іншая. Калі па форме гэта таксама класічная паэзія, то верш у Купалы найчасцей больш працяглы, фраза — больш складаная...».

У заключэнне хочацца сказаць, што кніга Івана Навуменкі «Янка Купала і Якуб Колас» — гэта наша першая літаратуразнаўчая праца, якая выдаецца ў Заходняй Еўропе, і трэба спадзявацца, што яна дапаможа замежнаму чытачу бліжэй пазнаёміцца з жыццём і творчасцю тых, хто яшчэ на пачатку стагоддзя закладваў першыя камяні ў падмурак нашай сучаснай літаратуры.

Леанід КАЗЫРА.

БЕЛАРУСКІ дзяржаўны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы ўпершыню ўзняў заслону 14 верасня 1920 года. У першы сезон на яго сцэне прайшлі ўсе драматычныя творы Янкі Купалы: «Паўлінка», «Раскіданае гняздо», «Адвечная песня», «Прымакі», а праз тры гады афіша тэатра папоўнілася п'есамі У. Галубка, М. Чарота, В. Гарбацэвіча, Е. Міровіча, Я. Рамановіча. У 30-я гады іх дапаўняюць Р. Кобец, З. Бядуля, К. Крапіва, Э. Самуйлёнак, К. Чорны.

Творчыя поспехі купалаўцаў былі звязаны заўсёды з беларускай драматургіяй. У гісторыі тэатра не было сезона, каб на яго сцэне не з'яўлялася дзве-тры новыя арыгінальныя п'есы. Гэтыя спектаклі былі сугучным жыццю, адлюстроўвалі вострыя надзённыя праблемы сучаснасці. Гістарычнае мінулае беларускага

ўсё яе грамадскай значнасцю, высокімі мастацкімі вартасцямі і не менш цікавымі характарамі дзеючых асоб. Да таго ж сапраўднае мастацтва заўсёды павінна быць сучасным, адлюстроўваць тыя аспекты жыцця, што хвалююць залу.

Так, напрыклад, драма «Вечар» А. Дударова ставіць вельмі надзённую праблему ўзаемаадносін бацькоў і дзяцей, як пражыць жыццё і захаваць чалавечнасць, любоў да людзей і роднай зямлі.

Трупа купалаўцаў лічыцца адной з лепшых у Савецкім Саюзе па акцёрскаму складу і багаццю індывідуальнасцей. Талент — здабытак народны і патрабуе да сябе вельмі чуйны і беражлівы адносін. Спецыяльна для нашай старэйшай актрысы, народнай артысткі БССР Стафаніі Станюты быў узяты сентыментальны фільм А. Макаёнка «Верачка». За выкананне ролі Арыны Радзі-

ЯК СКЛАДВАЕЦЦА РЭПЕРТУАР ТЭАТРА

СВАЯ П'ЕСА

народа, барацьба за лепшую долю і нацыянальную незалежнасць, сацыяльныя змены пасля перамогі Кастрычніцкай рэвалюцыі, станаўленне новай маралі і сьвядомасці, поспехі сацыялістычнага будаўніцтва, праблемы сям'і і ўзаемаадносін людзей — вось далёка не поўны пералік тэматычных кірункаў рэпертуару купалаўцаў.

У апошнія два дзесяцігоддзі з тэатрам вельмі плённа працаваў Андрэй Макаёнак, які прыняў эстафету першага драматурга рэспублікі ад Кандрата Крапівы. Усе яго дзевяць п'ес пастаўлены на купалаўскай сцэне. І сёння ў тэатры з вялікім поспехам ідуць камедыі «Трыбунал», «Пагарэльцы», «Верачка».

Падзеі ў тэатральным жыцці рэспублікі сталі спектаклі «Апошні шанц» В. Быкава і «Плач перапёлкі» І. Чыгрынава, створаныя паводле іх празаічных твораў. Надзвычай цікава працуе ў жанры драмы малады беларускі драматург Аляксей Дударэў. Тры яго п'есы «Парог», «Вечар» і «Радавыя» заўсёды ідуць пры перапоўненай глядзельнай зале.

Зразумела, кіраўніцтва тэатра пры фарміраванні афішы не абмяжоўваецца ў сваіх пошуках толькі беларускімі творами. Лепшыя ўзоры драматургіі нацыянальных рэспублік заўсёды прыцягвалі ўвагу калектыву шырокімі магчымасцямі паказу дасягненняў культуры братніх народаў.

П'есы рускіх аўтараў М. Пагодзіна, К. Сіманова, В. Шукшына, украінца А. Карнейчука, башкірца М. Карыма, молдавана І. Дрэгэ, грузінаў Н. Думбадзе і Г. Лордзіпанідзе сталі прыкметнай з'явай у тэатральным жыцці рэспублікі. Застаюцца унікальнымі і значнымі спектаклі паводле п'ес М. Горкага «Апошнія» і «На дне», «Ваўкі і авечкі», «На ўсякага мудраца хапае прастаты» А. Астроўскага. Сярод імён замежных класікаў — Мальер і Лопэ дэ Вэга, Шэкспір і Шылер, Ібсен і Брэхт...

Асобае месца ў рэпертуары тэатра займае мастацкае асэнсаванне подзвігу савецкага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Дастаткова сказаць, што з 1941 года і да нашых дзён тэатрам Беларусі пастаўлена звыш 150 п'ес на гэту тэму, 49 з іх атрымалі сцэнічнае прачытанне ў купалаўскім тэатры. «Канстанцін Заслонаў» А. Маўзона, «Трыбунал» А. Макаёнка, «Апошні шанц» В. Быкава, «Плач перапёлкі» І. Чыгрынава і спектакль мінулага сезона «Радавыя» А. Дударова складаюць так званы «залаты» фонд купалаўскага тэатра.

Якімі меркаваннямі і задачамі кіруецца тэатр пры выбары той ці іншай п'есы? Перш за

вонаўны ў гэтым спектаклі ёй была прысуджана Дзяржаўная прэмія БССР. З разлікам на заслужаную артыстку БССР Галіну Талкачову ў рэпертуар была ўключана п'еса Іва Жаміяка «Месье Амількар». У творчасці Талкачовай роля Элеаноры стала сапраўдным адкрыццём і ўзрушэннем.

Руская класіка — жаданы гошч на купалаўскай сцэне. Зараз у тэатры прэм'ера — камедыя А. Астроўскага «Даходнае месца». Яна і сёння не страціла сваёй сацыяльнай вастрыні. Другая не менш важная прычына звароту да гэтай творы — педагагічная. У трупешмат здольнай моладзі, а класіка заўсёды лічылася лепшай школай павышэння акцёрскага майстэрства.

Тэатр разумее, што глядачу патрэбны герой, якому можна верыць, за якім хацелася б пайсці. І таму імкнецца стварыць такога героя, які сваёй пазіцыяй, высокай грамадзянскасцю супрацьстаяў бы абывакавасці і бяздзейнасці.

Даўно не з'яўляўся на сцэне тэатра сучасны герой накітаваны Каравая з камедыі-рэпартажу А. Макаёнка «Таблетку пад язык». Спектакль аб жыцці калгаснага сялянства і праблемах сучаснай беларускай вёскі адслужыў ужо тэатру. У пошуках новага станючага героя мы спыніліся на апавесці беларускага празаіка Алеся Жукі «Паляванне на апошняга жураўля». Вельмі ўжо цікавым і шматгранным атрымаўся ў апавесці вобраз простага калгасніка-пенсіянера Сцяпана. Ён усё жыццё сумленна працаваў на зямлі, абараняў яе ад фашысцкай навалы, адбудоўваў гаспадарку, а прыйшла пара пайсці на заслужаны адпачынак — Сцяпан і тут не застаўся без справы. Знайшоў сабе занятак добрахвотнага ахоўніка прыроды. «Чалавек павінен неслі адказнасць за ўсё, што навокал» — менавіта так можна вызначыць жыццёвую і грамадзянскую пазіцыю героя.

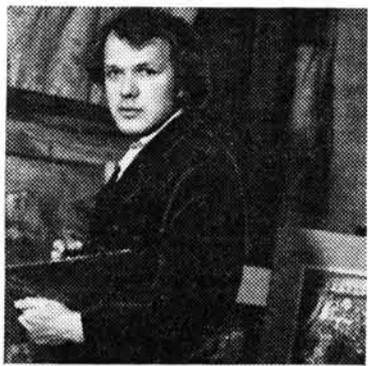
Сёлета адбудзецца прэм'ера спектакля па п'есе Шэкспіра «Буря». Над яе сцэнічным уваасабленнем працуе галоўны рэжысёр тэатра Валерый Раеўскі і галоўны мастак Барыс Герлаван. Казачны сюжэт дае шмат падстаў для сучаснага пераасэнсавання праблемы ўзаемаадносін таленту і пасрэднасці, вечнай барацьбы паміж добром і злом.

Сапраўднае мастацтва заўсёды сучаснае. І каб быў поспех, тэатр павінен заўважаць тыя аспекты жыцця, што хвалюць глядзельную залу, закранаць іх у кожным новым спектаклі.

Іван ЧАРКАС,
загадчык літаратурнай часткі тэатра імя Янкі Купалы.

ЗНАЁМІМ З ТВОРЧАСЦЮ МАЛАДЫХ

**МАСТАК
І ЯГО МУЗА**

Майстэрня мастака. Зазірнуць сюды, дзе пануюць Пэндзаль і Фарба і дзе кватаруе муза Прыгажосць, цягнула і цягне людзей, якіх краіна Мастацтва вабіць сваёй таямнічасцю спасціжэння духоўнай велічы чалавечага быцця.

У майстэрні Уладзіміра Сулкоўскага, маладога беларускага мастака, можна сказаць, цесна, цесна ад мноства прац. Карціны ў рамках і без іх, эскізы, эцюды месцяцца на стэлажах аж пад высокую стэль. У цэнтры пакоя — мальберт з чарговай творчай задумай. Побач — засланая псіцілкай канапа і крэсла; старамодная, тонкага тачэння этажэрка; сямаробныя наважныя кніжныя паліцы, з дзверак якіх глядзяць рэпрадукцыі карцін Рафаэля, Леанарда да Вінчы, Рубенса. Тут упісваюцца самыя розныя рэчы: ад чыста функцыянальных да тых, што радуюць вока, грэюць душу і разам ствараюць патрэбны для творчасці клімат.

Уладзімір Сулкоўскі належыць да тых мастакоў, чый творчы почырк вызначаецца яркай індывідуальнасцю, спелым майстэрствам і пэўнай акрэсленасцю жывапісных тэм. Усведамленне адказнасці творцы перад сваім народам, перад Радзімай надае яго палотнам пафас гучання высокай грамадзянскасці і прыцягвае да сябе пільную ўвагу і любоў гледача.

У Сулкоўскі працуе ў ключы класічнага рэалізму, выкарыстоўваючы лепшыя дасягненні савецкай жывапіснай школы. Манера яго пісьма мяккая, тонкая па колернаму спалучэнню, мае імпрэсіянісцкі характар. Мастак стварае як пейзажы роднага краю, так і партрэтныя кампазіцыі. Матывы ў пейзажах на першы погляд выпадковыя, не кідкія, без наўнаснай якой-небудзь экзатычнай эфектнасці. Вось для прыкладу: нічым не прыкметны малады лясок з беластавымі бярозкамі і трапяткім асінікам, зрэдку перамешаным цёмнагольчатым ельнікам, праз прагалы галінак праглядае азярцо — «Восеньскі вечар». Ці вась травяністая лугавіна з купкамі

дрэў, з лёгкай сінню вады і пакатымі лясістымі ўзгоркамі — «Браслаўскі матыў». За знешняй спрошчанасцю — мэтанакіраваны, прадуманы мастаком адбор характэрных рысаў беларускай прыроды, з якіх і складаецца адметная яе цэласнасць, яе твар, прыгожы сваёй прастотой, стрыманасцю ў кантрастных пераходах і мяккай колернай аздобаю.

Спасціжэнню гэтай прыгажосці Уладзімір Сулкоўскі аддаў нямала часу, вандруючы па Палессі, па Цэнтральнай Беларусі, па яе азёрнаму краю — Браслаўшчыне. Вынікам былі палотны «Люсінскае наваколле», «Мой бераг родны», «Зямля Браслаўская».

«Зямля Браслаўская» — карціна эпічнага гучання. На палатне не проста багата сваёй разнастайнасцю прырода — гэта вобраз зямлі са старажытнай гісторыяй, такой прыгожай і такой бясконца дарагой. Перад намі шырокая ўзгоркавая, з задумнымі ляскамі панарамам з мноствам люстэркаў-азёр. На затравелым грудзе, што ўзвышаецца над наваколлем, праглядаюцца спіны-рубцы старадаўніх кургануў. Над серабрыстаю азёрнаю роўнядзю на паўвостраве ўзвышаецца старое замчышча. Цішыня заснула ў парослых травой курганах. А над усім гэтым краявідам — велізарны прастор неба. Навальнічная награвашнасць хмар з далёкімі, звісаючымі пасмамі дажджу не засцілае прасветленага сонцам далягляду. У люстэрках азёр адбіваецца яго іскрыстае святло. Яно струменіцца праз воблачныя разрывы, мякка падаючы на лясістыя грудкі, рэльефна высвятляючы пярэдні план карціны. Такім жывапісным прыёмам мастак стварае жыццёсць вярджальны настрой. Разам з тым навальнічнае неба выклікае алегарычныя асацыяцыі, больш шырокае разуменне і ўспрыманне «Зямлі Браслаўскай». Мы адчуваем, што над гэтай азёрнай стараной за яе шматвяковую гісторыю неаднойчы прагрымелі і пракаціліся цяжкія жыццеразбуральныя гримоты.

І колькі разоў напрацаваныя людскія рукі ўзнімалі да жыцця затравелыя гоні і спрадвечныя свае сядзібы!

У творчасці Уладзіміра Сулкоўскага асобае месца займае коласаўская тэматыка. З дзяцінства, жывучы ў бабулі на Палессі, зачытваўся трылогіяй «На ростанях». А стаўшы мастаком, прайшоў па тых мясцінах, дзе калісь пачынаў свой жыццёвы шлях малады настаўнік Лабановіч. Сабраны матэрыял лёг у аснову карціны-рэканструкцыі «Люсінскае наваколле» і цудоўнай кампазіцыі-партрэта «Ядвіся». Паясны партрэт гераіні аповесці «У Палескай глушы» выкананы на фоне сціплага вясковага пейзажу. У Сулкоўскі стварыў вобраз дзяўчыны, такой проста і такой прыцягальна чароўнай, прыгожай сваёй адухоўленасцю. У пяшчотным, таямнічым позірку яе цёмных вачэй — чысціня пацуду, шчыры давер і прыхаваны боль добрага, закаханага сэрца.

Коласаўскі Мікалаеўшчыне мастак прысвячае карціны «Успамін» (брат і сёстры Якуба Коласа — дзядзька Юзік, цётка Маня, цётка Алена) і «Мой бераг родны».

— Уладзімір, раскажыце аб тым, як вы прыйшлі ў мастацтва, — прашу я У. Сулкоўскага.

— Пачатак, як звычайна, у дзяцінстве, у Брэсце, дзе на маё захваленне маляваннем звярнуў увагу мастак Іван Ламакін. Затым пераезд у Мінск, школа і адначасова заняткі ў студыі выяўленчага мастацтва пры Палацы прафсаюзаў, пазней пры Палацы культуры трактарнага завода, дзе выкладанне жывапісу вёў Анатоль Бараноўскі. (Потым У. Сулкоўскі сам пэўны час будзе кіраўніком гэтай студыі). А затым паступленне ў тэатральна-мастацкі інстытут на аддзяленне станковага жывапісу...

Ужо на другім курсе Уладзімір Сул-

коўскі ставіць перад сабой сур'ёзную задачу: пошукі і выпрацоўку свайго мастацкага бачання жыццёвага матэрыялу, якое адпавядала б нацыянальным асаблівасцям жывапіснай традыцыі. Вандроўкі па Палессі, якое было блізім ужо з дзяцінства, вывучэнне народнага адзення, ткацтва, знаёмства з побытам людзей прыносяць патрэбны плён. Вечна жывое народнае мастацтва, яго колерны лад, прастата формы і функцыянальнасць вызначаюць накірунак і жывапісную палітру студэнта У. Сулкоўскага.

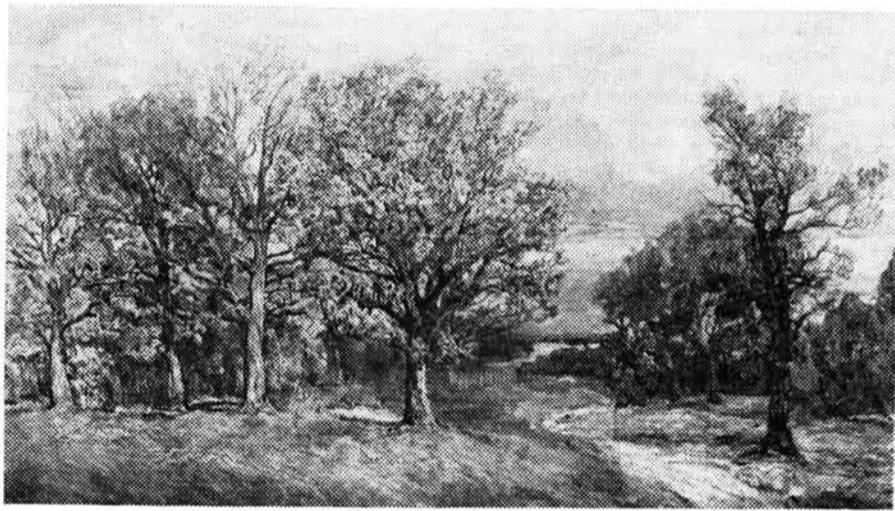
У 1974 годзе ён абараняе дыплом з вышэйшай адзнакай. На карціне шэсць кабэт, шэсць нялёгкіх чалавечых лёсаў. Святочныя строі гавораць аб тым, што яны сабраліся тут з нейкай нагоды. Відаць, толькі праспявана песня, і кабеты цяпер сядзяць у глыбокім задуменні. Тонкай псіхалагічнай характарыстыкай надзяляе мастак кожную з іх.

Жанчыны Палесся. Да іх у мастака асаблівая адносіны. Гэта іх рукамі ўзнаўлялася пасляваеннае жыццё, гэта іх збалеўшы ўдовіны сэрцы сагравалі сіроцкія дзіцячыя душы. Іх цяпла і пяшчоты хавала і на ўнукаў. Такая ж і бабуля мастака. Яна сярод гэтых жанчын як увасабленне даброты і народнай мудрасці. Гэтай тэме і пасля дыплама прысвячае мастак такія палотны, як «Палескі інтэр'ер», «Мастак у вёсцы», «Партрэт народнай майстрыхі Ганны Новік» і іншыя.

Штогод выпраўляецца Уладзімір Сулкоўскі ў творчыя камандзіроўкі па Беларусі, на сваю любімую Віцебшчыну. Піша краявіды, партрэты працаўнікоў сельскай гаспадаркі, піша сённяшні дзень рэспублікі. Яго муза — яго родная зямля — натхняе ў штодзённай творчай працы.

Віктар СТАШЧАНЮК.

НА ЗДЫМКУ: У. СУЛКОЎСКІ. «Мой бераг родны...».

СУСТРЭЧА З КАМПАЗИТАРАМІ ЧЭХАСЛАВАКІІ

У Саюзе кампазітараў БССР адбылася сустрэча з вядомымі кампазітарамі з ЧССР Палам Ержабекам і Іванам Парыкам, якая праходзіла ў рамках Дзён культуры Чэхаславацкай Сацыялістычнай Рэспублікі ў СССР.

Госці з ЧССР наведлі мемарыяльны комплекс «Хатынь», усклалі кветкі да помніка ахвярам фашызму.

У зале Саюза кампазітараў адбыўся канцэрт камернай музыкі з твораў беларускіх, чэшскіх і славацкіх кампазітараў.

П. Ержабек і І. Парык расказалі пра сваю творчасць, пазнаёмлілі слухачоў з навінкамі музычнага жыцця ЧССР.

Абодва кампазітары прыехалі ў Мінск упершыню і выказалі захваленне сталіцай Беларусі. «У ЧССР многа ведаюць пра Беларусь, — сказаў І. Парык, — ведаюць пра мемарыяльны комплекс «Хатынь». Кампазітары напісалі пра Хатынь свае творы. Мы рады, што пабывалі на вашай гераічнай зямлі».

вешце «Мастацкая літаратура».

На сустрэчу з чытачамі прыйшлі пісьменнікі А. Клышка, А. Мальдзіс, А. Сямёнава, кампазітары А. Казлова, Л. Шлег, А. Чыркун, прадстаўнікі выдавецтва, кнігагандлю і таварыства кнігалюбаў, а таксама вальная група фальклорна-этнаграфічнага ансамбля «Валачобнікі» Мінскага інстытута культуры.

Прысутныя даведліся ад аўтара і яго калег пра поспехі беларускай літаратуры, пра планы і новыя задумы, слухалі вершы. Гучалі ў зале песні, напісаныя А. Чыркуном і А. Казловай на словы С. Панізніка, а таксама беларускія народныя песні.

Л. Шлег выканала свае новыя творы, напісаныя пад уплывам вершаў «Мацерыка».

Выступае Сяргей ПАНІЗНИК. Я. ШПАК.

МІЛЬЁННАЕ ЖУРЫ «РАДУГИ»

«Радуга» — гэта магутны канал міжнародных культурных зносін, — такую ацэнку даў VI Міжнароднаму фестывалю тэлевізійных праграм аб народнай творчасці, які праводзіўся нядаўна ў Маскве, Ігар Маісеў, мастацкі кіраўнік славуата Ансамбля народнага танца Саюза ССР.

Маісеў узначальваў журы «Радугі», на чый конкурс былі прадстаўлены праграмы з 42 краін. Увогуле VI фестываль (як заўсёды, праводзіўся пад патранажам Дзяржтэлерадыё СССР) выклікаў вялікую цікавасць дзяржаў культуры і захаванню самабытнай творчасці народаў свету.

Прыз міжнароднага журы прысуджаны праграме мангольскага тэлебачання «Свята асвяшчэння касы».

Прыз, устаноўлены савецкімі грамадскімі арганізацыямі, атрымалі дзеячы тэлебачання Бразіліі, Партугаліі, Ірака, Польшчы і СССР.

«Самай вялікай узнагародай», паводле слоў Ініянга Эма, рэжысёра з Нігерыі, можна лічыць сам факт паказу фальклорных праграм па савецкаму тэлебачанню, чыя аўдыторыя налічвае дзесяткі мільянаў гледачоў.

— Абмеркаванне праграм было вельмі карысным для ўсіх удзельнікаў фестывалю, — гаворыць член журы, вядомы са-

векі вучоны-фалькларыст Мікіта Талстой. — Рэпертуар «Радугі»-85 даволі востра праявіў, у прыватнасці, такую праблему, як, я б сказаў, спажывецкі падыход да фальклору. Мы бачылі фільмы, дзе рэжысёрскія прыёмы, прыцыпы эстраднага ўздзеяння і, нарэшце, жаданне забавіць загнушлі фальклор. На жаль, былі на фестывалі і чыста відовішчыя, глянцаварэкламныя праграмы...

Ты ж праблемы закрануў і кіраўнік аддзела народнай музыкі венгерскага тэлебачання Міклаш Лендзельфі: «Бясспрэчна, праграмы аб фальклоры сталі больш выкарыстоўваць спецыфічныя магчымасці тэлебачання: вынаходлівы відэарад, разнастайная гукавая партытура і г. д. Аднак многія фільмы ніяк не могуць пазбавіцца ад такога недахопу, як празмернасць тэксту. Аб народнай творчасці трэба менш гаварыць, яе трэба прадставіць без слоў ці з невялікай іх колькасцю».

Каля года працягнуцца другі этап «Радугі»-85, на працягу якога ўсе конкурсныя праграмы будуць дэманстравацца па Цэнтральнаму тэлебачанню СССР. Мільёны гледачоў стануць членамі самага, бадай, аўтарытэтнага журы: менавіта іх водгукі і вырашае лёс галоўнага прызга VI Міжнароднага фестывалю тэлевізійных праграм аб народнай творчасці.

Валерый ГАЛУБЦОЎ.

ПАЧАТАК

ДОБРАЙ

ТРАДЫЦЫІ

Мінскія аматары кнігі сабраліся нядаўна ў Палацы культуры «Мінскіпрамбуда» з нагоды новага мерапрыемства — прэм'еры мастацкай кнігі. Адкрыць яго пашчасціла зборніку лірыкі Сяргея Панізніка «Мацярык», які толькі што выйшаў у выда-

„ВАРШАЎКА“

Неяк у Слуцку я пачуў нечаканую характарыстыку магістралі, што перасякае горад, — гістарычная шаша, шаша-помнік.

Гэта старэйшая на тэрыторыі Беларусі шасіраваная дарога. Яна была адкрыта ў 1851 годзе, за паўстагоддзя да з'яўлення першых аўтамабіляў. Так што дарога будавалася толькі з разлікам на конны транспарт. Першапачаткова шаша называлася Маскоўска-Варшаўскай і мела 999 вёрст, лічылася найкарацейшай на той час дарогай першага класа з Масквы да Брэст-Літоўска.

Былая «Варшаўка» — гэта перш за ўсё помнік тысячам рабочых, якія фактычна ўручную, з дапамогай адзінай прылады — рыдлёўкі перакапалі мільёны кубаметраў грунту, насыпаўшы ў кароткі тэрмін (за чатыры гады) шмат вёрст дарожнага палатна.

Гэтыя змардаваныя людзі здолелі зрабіць такую дарогу, якая верна служыць іхнім нашчадкам па сёння. І зараз, расшыраная, рэканструяваная і асфальтаваная дарога Масква — Івацэвічы трымаецца свайго першапачатковага «рэчышча», здзіўляе праміноў.

Добраўпарадкаваная шаша мела, акрамя таго, і комплексы пабудовы, прыдарожныя алеі, верставыя слупы, розныя паказальнікі. І сёння, нават не будучы загадзя інфармаваным, калі едзеш па былой «Варшаўцы», пазнаеш пабудаваныя пры самай дарозе каменныя аднапавярховыя дэмы старой архітэктуры. Гэта так званыя станцыйныя дамы, ці паштовыя станцыі. Усяго пад такі дом, гаспадарскія пабудовы,

гарод, сад, сенакос адводзілася дзесяціна зямлі. Вакол дарожнага ўчастка была канава, а двор, абавязкова абсаджваўся клёнамі, ліпамі, ясянямі. Старыя, векавыя дрэвы, што захаваліся каля станцыйных двароў, як і рэшткі прыдарожных алей, узяты пад ахову, аб'яўлены помнікамі прыроды.

Свой пачатак станцыі бяруць ад заезных двароў і корчмаў, якімі славіліся беларускія шляхі-дарогі. Але ў адрозненне ад архітэктурнага і будаўнічага разнабою гэтых прыватных устаноў з сярэдзіны мінулага стагоддзя пры новых шасіраваных дарогах станцыі будаваліся ўжо толькі па ўзорных праектах, распрацаваных сталічнымі архітэктарамі і інжынерамі. У залежнасці ад памераў яны былі трох разрадаў.

Унікальнасць, непаўторнасць Маскоўска-Івацэвіцкай шашы заключаецца ў тым, што пры ёй захавалася каля дваццаці паштовых станцый, пабудаваных у сярэдзіне мінулага стагоддзя. Большасць з іх трэцяга разраду, дзе на стайні трымалі па 18—19 коней. Галоўнае памяшканне — станцыйны дом уяўляў сабой выцягнутую паралельна шашы пабудову. Скрыжны праход падзяляў яе на дзве палавіны. Па баках ад уваходу было па два тры акна. Франтоны, пілястры, часта навес, які падтрымлівалі лёгкія чыгунныя кранштэйны, упрыгожвалі галоўны ўваход. Вокны былі стрэльчатых ці закругляліся, маючы ўзорчаты пераплёт рамаў. А ўвогуле архітэктурнае афармленне фасадаў станцый было даволі разнастайным.

Дайшлі да нас паштовыя станцыі славутай «Варшаўкі» ў

рознай ступені захаванасці і свайго першапачатковага выгляду. Частка станцыйных дамоў сур'ёзна пацярпела ў час мінулай вайны, некаторыя пашкоджаны часам.

Амаль усе станцыйныя дамы на Маскоўска-Івацэвіцкай дарозе і цяпер выкарыстоўваюцца. Па традыцыі пабудовы гэтыя так і належаць дарожнікам. У іх, як напрыклад у Крычаве, Слуцку, Сіняўцы, размяшчаюцца канторы дарожна-будаўнічых участкаў ці жывуць дарожныя майстры, рабочыя. І зноў-такі па традыцыі некаторыя станцыі да сёння адносяцца да паштовай службы: на станцыях у Гадзіловічах, Багушаўцы і цяпер размешчаны паштовыя аддзяленні.

Большасць станцыйных дамоў на шашы Масква — Івацэвічы ўзята пад ахову дзяржавы як архітэктурна-гістарычныя помнікі эпохі гужавага транспарту.

У Кобрыне станцыя першага класа з дзесяткамі розных памяшканняў адрамантавана і перададзена пад вучэбныя класы прафесійнаму вучылішчу. Нязменна прыцягвае ўвагу праезджых, турыстаў і старадаўня паштовая станцыя пад Івацэвічамі. Тут пабудовы рэстаўрыраваны, і ў іх размясціўся рэстаран з некалькімі ўтульнымі заламі, у флігелях — гасцініца, гаражы. Названы івацэвіцкі дарожны кемпінг — «Гасціны двор». На чарзе рэстаўрацыя яшчэ некалькіх старадаўніх пабудов на дарозе Масква — Івацэвічы. Памаладзейшы стары шлях працягвае служыць людзям.

Леанід ПРАКОПЧЫК.

РАСТУЦЬ ПРАЦАВІТЫМІ

У вёсцы Аснежыцы Пінскага раёна, дзе жыве нямала слаўтых жывёлаводаў, паляводаў, механізатараў, актыўны ўдзел у сельскагаспадарчай вытворчасці прымаюць навучэнцы мясцовай васьмігадовай школы. Яны добра знаёмы з работай у полі, на таку, ферме. Летась вучнёўская вытворчая брыгада пад кіраўніцтвам выкладчыкаў біялогіі Уладзіміра Мартыша і Яўгенія Журбіла вырашчала кармавыя буракі і дасягнула зайдроснай ураджайнасці нават для такой перадавой гаспадаркі, як «Аснежыцы».

Кожны дзень, скончыўшы заняткі і падрыхтаваўшы ўрокі на заўтра, спяшаюцца на малочнагаварную ферму члены школьнага жывёлагадоўчага звяна. Яны памагаюць даяркам даглядаць кароў. У многіх з гэтых падлеткаў тут працуюць мамы. Гэта ў іх навучыліся школьнікі так упэўнена спраўляцца з даільнымі апаратамі. А ў школьных майстэрнях на ўроках працы хлопчыкі вучацца сталярнай і слясарнай справе, набываюць навыкі па апрацоўцы дрэва і металу. Кірые імі

вобразны майстар Дзмітрый Пілавец. Дзяўчынкі асвойваюць швейную і кулінарную справу, вышыванне. Многія выпускнікі Аснежыцкай школы, скончыўшы сельскае прафесіянальнае вучылішча і сельгастэхнікумы, вяртаюцца ў родны калгас. За апошнія га-

ды сярод механізатараў, жывёлаводаў, паляводаў з'явілася больш за 150 юнакоў і дзяўчат.

НА ЗДЫМКУ: настаўнік працоўнага навучання Дзмітрый ПІЛАВЕЦ з вучнем Андрэем УГЛІКАМ.

Фота У. ВІТЧАНКІ.

Багатая калекцыя ўзораў народнай творчасці сабрана ў Магілёўскім музеі этнаграфіі. У экспазіцыі прадстаўлена ткацтва, разьба па дрэву, вышыўка, саломалляценне.

НА ЗДЫМКУ: паступілі новыя экспанаты.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

МАГІЛЯЎЧАНКА Алена Марфель — чэмпіёнка Еўропы па стральбе з лука.

Беларуская спартсменка ў Капенгагене атрымала перамогу ў асабістым заліку, а таксама была ўзнагароджана яшчэ адным залатым медалём, выступаючы за каманду СССР.

ЗАВЯРШЫЎСЯ трэці тур першынства Савецкага Саюза па гандболу.

Мінскі СКА, мінулагодні чэмпіён краіны, з'яўляецца лідэрам. На яго рахунку дванаццаць перамог, адна нічыя і тры паражэнні.

ФУТБАЛІСТЫ мінскага «Дынама» правялі дзве гульні адной чввёртай фіналу Кубка УЕФА з югаслаўскім «Жалезнічарам».

Сустрэчы завяршыліся з лікам 0:2 і 1:1. Па выніках дзвюх гуляў у паўфінал выйшаў «Жалезнічар».

НА ЮНАЦКІМ першынстве краіны таварыства «Спартак» па спартыўнай акрабатыцы Марына Вашкевіч з Гродна і брэстчане Таццяна Валянцук і Ірына Пірко заваявалі залатыя медалі.

У ТРАДЫЦЫЙНЫМ кросе, прысвечаным памяці першага касманаўта планеты Юрыя Гагарына, які прайшоў у Мажайску, прынялі ўдзел мацнейшыя лёгкаатлеты краіны.

ПОРТ

Сярод жанчын упэўненую перамогу атрымала мінчанка Раіса Смяхнова.

У ЕРЭВАНЕ завяршыўся міжнародны турнір па цяжкай атлетыцы.

Беларускі штангіст Віктар Шэўчык у вагавай катэгорыі да ста кілаграмаў заняў першае месца. Яго вынік — 385,5 кілаграма.

УСЕСАЮЗНЫ турнір ватэрпалістаў прайшоў у Казані. Спартсмены мінскага СКА занялі на ім трэцяе месца.

ПАМЯЦІ маладагвардзейцаў Крэснадона быў прысвечаны ўсесаюзны турнір па класічнай барацьбе.

На гэтых спаборніцтвах добра выступілі прадстаўнікі Беларусі. Яны заваявалі чатыры залатыя медалі. Пераможцамі сталі Дзмітрый Грамыка, Георгій Саскавец, Валерый Няклоўкаў і Мікалай Палазнік.

У ОРШЫ ў турніры па хакею з мячом, прысвечаным 40-годдзю Перамогі савецкага народа над фашысцкай Германіяй, прынялі ўдзел спартсмены Украіны, Кіргізіі, зборная юнакоў БССР, а таксама гаспадароў пляцоўкі ў Гродна.

Менавіта гаспадары, аршанцы, і занялі першае месца, перамогшы ўсіх сваіх сапернікаў.

Гумар

— Афіцыянт, гэта чай ці кава?

— Хіба вы не можаце зразумець па смаку?

— Не.

— У такім разе, якая вам розніца?

— Я не хачу сцвярджаць, што твая маці дрэнна гатуе, — гаворыць малады чалавек сваёй прыцельцы, — але растлумачыце, калі ласка, чаму ваша сям'я ўсякі раз моліцца перад абедам?

— Днямі ў размове са мной ваш муж сцвярджаў, што жыве, як сабака...

— Абсалютна правільна. Ён пастаянна заходзіць у пакой з бруднымі нагамі, сьдае ля каміна і чакае, калі яго накурмаць.

— Цікава, а ці звязаны з гэтай крэпасцю якія-небудзь гістарычныя падзеі? — пытае турыст.

— Вядома, — адказвае экскурсавод. — Майму папярэд-

ніку адзін турыст даў тут неяк на чай.

— Уяўляеш, учора я набыў аўтамабіль у абмен на мой брыкльві, паўразбіты раяль!

— І які ж вар'ят пайшоў на такі абмен?

— Мой сусед за сценкай.

Заметка ў правінцыяльнай англійскай газеце:

«Пазаўчора сэр Харцін з сябрамі паляваў на зайца. Ён пакінуў пасля сябе жонку, трох сыноў і зайца».

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня
выдавецтва ЦК КП Беларусі
Зак. 573